

SKOVEN

02/07
FEBRUAR

UDGIVET AF DENSK SKOVFORENING

MS 441 W

STIHL®

**MERE YDELSE. MERE ACCELERATION.
MINDRE FORBRUG.**

NYHED

MS 441 W

Topmoderne, med lave vibrationer og miljøvenlig 2-MIX motor til krævende arbejde indenfor skovbrug.

71,7 cm³ • 4,1 kW • 5,6 hk • 6,7 kg

**Alle maskiner leveres samlet og prøvekört.
Se flere maskiner på www.stihl.dk**

FORDELE

- **Microprocessorstyret tænding.** Gnisten kommer altid på præcis det rigtige tidspunkt uanset omdrejninger. Optimal forbrænding med lavt udslip, øget driftssikkerhed og vridningsmoment.
- **TORNADO filterkoncept.** I sammenligning med almindelige luftfiltersystemer får du med dette nye system meget lange filter-rengøringsintervaller.
- **2-MIX teknologi.** Giver en kraftig reduktion af brændstofindholdet i skylletabet ved gasudskiftningen, til gavn for både dig og miljøet.

SKOVENS DAG	
Vær med, skove!	58
Hvem er bange for Skovens Dag	59
God omtale af Steensgaard	60
God markedsføring	61

Skovforeningen opfordrer de private skove til at være med i Skovens Dag. Erfaringer fra tre skove der var med sidste år: Skrald, Steensgaard, Hjortehede Planteskole. (Foto fra Ryegaard 2001).

Weyses Bøg måtte fældes – men har fået nyt liv	64
	66

Markant bøg i Roskilde opkaldt efter komponisten C.E.F. Weyse. Den er nu blevet til en skulptur.

Nyt på Agromek	68
-----------------------	-----------

Nyheder indenfor flishugger, brændemaskine, træfyr, hegnsklipper, hegnslåge, el-hegn mv.

Træer i de nye kommunevåbener	78
Kommunernes truede dyr	81

En række af de nye kommuner har træer, blade eller træprodukter i deres kommunevåben. Kommunerne har nu ansvaret for naturbeskyttelsen, og det har Miljøministeriet markeret med en nytårshilsen.

Stormfald i Sverige	82
Stormvejr giver ikke stormfald	85

Stormfald på 12 mio. m³ i Sydsverige – priser er uændrede. Stormfald på ca. 25 mio. m³ i Middtyskland. Der kommer ikke stormfald hvis meteorologerne varsler storm – det skal være vind af orkanstyrke.

Hybridlærk – forbavsende overlegen	88
---	-----------

Afprøvning af danske frøkluder af hybridlærk. Tilvæksten er generelt højere end japansk lærk. For andre egenskaber er billedet mere blandet. Om anvendelse af hybridlærk og selvforryngelse.

Vildt vil have variation	72
---------------------------------	-----------

Vildt vil have lysninger i skoven og bevoksninger der er stærkt hugget. Råd om vildtvenlig skov.

Find vej med en GPS	76
----------------------------	-----------

Nogle kører på skovveje når de følger anvisninger fra GPS'en.

Yngler om vinteren	94
---------------------------	-----------

Lille korsnæb yngler i januar, så ungerne kan få føde fra grankogler.

Såning med briketter	
Ny metode til kulturanlæg – briketter med frø.	

Tågen letter – måske	99
-----------------------------	-----------

Debatindlæg om skovdrift og anvendelse af nål.

Kort nyt	
Regnskab fra Novopan	62
Priseksplosion på spånplader	62
Træ til energi i Finland	62

Typografer- forbered indsats	86
Tidlig pollensæson	87
Træ strandede på vestkysten	98
Svenske skovpriser stiger	98
Bøger sælges	100
Brændesalg via nettet	101
6. varmeste år globalt	102
Varm og våd januar	102
Klimastatistik december	103
Svensk forskning i energi	103
Bedre brændeovne	103

Weyses Bøg i Roskilde er blevet til en træskulptur. Se artikel side 64.

Skoven. Februar 2007. 39. årgang.
ISSN 0106-8539.

Udkommer 11 gange om året, omkring d. 20.-25. i hver måned, bortset fra juli. Abonnenter på Skoven modtager desuden nyhedsbrevet Skoven-nyt ca. 2-3 gange om måneden.

Udgiver: Dansk Skovforening,
Amalievej 20, 1875 Frederiksberg C,
tlf. 33 24 42 66, fax 33 24 02 42.
Postgiro 9 00 19 64.
E-mail: info@skovforeningen.dk
Hjemmeside: www.skovforeningen.dk

Redaktion: Søren Fodgaard, ansvh.
Liselotte Nissen, annoncer og
abonnementer.
E-mail: sf@skovforeningen.dk, hhv.
lln@skovforeningen.dk

Direkte indvalg:
Tlf. 33 78 52 16 (Søren Fodgaard),
Tlf. 33 78 52 15 (Liselotte Nissen).

Abonnement: Pris 540 kr inkl. moms (2007).
Medlemmer af foreningen modtager
bladet som en del af medlemskabet.

Skovejende medlemmer af foreningen kan tegne abonnementer til medarbejdere mv. til en pris af 450 kr. Studerende og elever kan tegne abonnement på særlige vilkår. Kontakt redaktionen for nærmere oplysninger.

Udland: Abonnement kan tegnes overalt i verden. Kontakt redaktionen for nærmere oplysninger.

Annoncer: Rekvirér vores media-brochure med oplysninger om priser, formater, oplag, indstik mv.

Indlevering: Artikler til Skovens marts nummer skal indleveres inden 23. februar. Annoncer bør indleveres inden 27. februar.

Eftertryk med kildeangivelse (Skoven nr. XX) tilladt. Ved artikler af navngivne forfattere skal forfatteren give accept af eftertryk.

Kontrolleret oplag for perioden
1/7 2005 - 30/6 2006: 4094.
Medlem af Dansk Fagpresse.

Tryk: Litotryk Svendborg A/S

Der er fuldt blus på smedjerne. Foto: Marianne Østergaard.

Smed på museet

Trænger du til at blive sort bag ørerne? Vi varmer esserne op til 1100 grader og sætter dig i gang ved ambolten. Under vejledning kan du smede forskellige ting af det glødende jern, og du får selvfølgelig lov at tage det med hjem.

Du skal være mindst 8 år for at være med – men mor eller far skal være med! Husk at tage arbejdstøjet på, du kan godt risikere at blive dejligt beskidt.

Jagt- og Skovbrugsmuseet laver smedje for hele familien på søndag

den 4., 11., 18. og 25. marts kl. 11 til 15. Det er gratis for børn under 18 år at deltage i aktiviteterne. Voksne betaler kun entré til museet.

Museet er åbent tirsdag-søndag kl. 10-16. Entré 40 kr., børn under 18 år gratis. Onsdag er gratisdag. Café Sneppen er åben i museets åbningstid eller efter forudgående aftale. Tlf. 45 76 18 62.

Dansk Jagt- og Skovbrugsmuseum, Folehavevej 15, 2970 Hørsholm. Tlf. 45 86 05 72. www.jagtskov.dk

Grøfteoprensning

Skov og entreprenør

v/ Peter Nolsøe Petersen
4683 Rønnede . Mobil 2122 1709
e-mail: nolsoe@petersen.mail.dk

- Specialmaskine med kipbar undervogn og profilskovl.
- Oprensning af grøfter samt etablering af nye grøfter.
- Nedlægning af rør i overkørsler samt dræn.
- Grødeskæring med mejekurv kommer på Sjælland, Lolland og Falster.

23 års erfaring – høj kvalitet

Gennemsigtighed i træmarkedet

LEDER

Tirsdag den 30. januar kl. 9.00 mødte Konkurrencestyrelsen op hos Dansk Skovforening og en række andre aktører i skovbruget. Vi skulle ransages. Konkurrencestyrelsen medbragte en dommerkendelse og et brev:

“Konkurrencestyrelsen har en formodning om at der på markedet for råtræ foregår konkurrencebegrænsende aktiviteter i form af aftaler om priser og forretningsbetingelser, produktionsbegrænsninger mv.

Konkurrencestyrelsen har ligeledes en formodning om at Dansk Skovforening er involveret i disse aktiviteter.

Virksomheders aftaler om priser og forretningsbetingelser, produktionsbegrænsninger m.v. er omfattet af forbudet i Konkurrencelovens § 6, stk. 1. ...”

Vi kunne ikke – og vi kan stadig ikke – få oplyst hvorfor Konkurrencestyrelsen formoder at der foregår konkurrencebegrænsende aktiviteter på træmarkedet.

Efter en dags ransagning tog Konkurrencestyrelsen hjem med kopier af mails, notater og mødereferater. Det bliver nu læst, og Konkurrencestyrelsen vil vurdere om der foregår konkurrencebegrænsende aktiviteter. Indtil videre er det umuligt at vide om Konkurrencestyrelsen vil forfølge sagen.

Skovforeningen mener naturligvis ikke at vi overtræder konkurrencereglerne. Vi er derfor meget overraskede over Konkurrencestyrelsens uanmeldte besøg.

Skovforeningen arbejder for at skabe gennemsigtighed i markedet med henblik på at sikre fri og effektiv konkurrence.

Vi informerer skovejerne om hvilke træpriser der betales på de udenlandske træmarkeder, og vi supplerer denne information med en historisk prisstatistik for træhandlen i Danmark samt et konjunkturbarometer.

Denne markedsviden formidles af Handelsudvalget til skovejerne via Skoven og www.skovforeningen.dk. Konkurrencestyrelsen har endda bedt Skovforeningen om at gøre informationen tilgængelig for alle på vores hjemmeside.

I teorien er det en forudsætning for et frit marked at aktørerne har fuld viden om udbud, efterspørgsel og priser. Men det danske træmarked er præget af nogle få store industrier der køber træ fra tusinder af individuelle skovejere som på egen hånd umuligt kan følge med i markedets udvikling. Derfor informerer Skovforeningen og Handelsudvalget skovejerne om hvilke træpriser der betales i udlandet.

Vi giver ikke skovejerne råd om hvilke priser de bør sælge til i fremtiden – det er nemlig forbudt for Skovforeningen.

Niels Reventlow / Jan Søndergaard

Skovforeningen: Vær med, skove!

Det er vigtigt for hele dansk skovbrug at mange skove er med i Skovens Dag – også de private.

Skovens Dag kan og bør bruges til tre formål:

- Spredde viden om skovbrugets vilkår
- Spredde positive holdninger til skovbruget
- Markedsføre skovens produkter

Dagen giver skovbruget en enorm og værdifuld opmærksomhed. Jo mere åbne skovene er, og jo bedre omverdenen kender skovbruget, jo bedre vilkår får vi.

Størrelsen er ligegyldig

Ingen private skove har de samme ressourcer som statsskovene til at tiltrække og underholde tusindvis af gæster på Skovens Dag. Men det er ikke noget problem.

Det er ikke antallet af gæster det kommer an på.

Det vigtige er derimod:

- at mange skove er med
- at gæsterne får en god oplevelse
- at skovejeren får sit budskab igennem til gæsterne og også gerne til pressen.

Små arrangementer er derfor også meget vigtige at få med på Skovens Dag – og de kan gennemføres med et beskedent forbrug af tid og penge.

Tema om bevægelse

Temaet i år er *Skoven i bevægelse*.

Det er et bredt tema der kan indeholde alt om skovens aktiviteter og udvikling, fx:

- Træets cyklus fra frø til forbruger
- Nye produkter i skovbruget
- Nye måder at drive skov på
- Skovgæsternes aktiviteter og oplevelser
- Skolers brug af skoven
- Certificering

Skovens Dag kan omfatte en skovtur med et beskedent antal deltagere (arkivfoto fra Skovens Dag 2005 på Refsnæsland).

Skovejerne bestemmer selv om og i hvilket omfang de vil inddrage temaet i deres arrangement.

Der bliver udarbejdet et hæfte til uddeling på dagen. Det vil handle om skovens smådyr.

Få hjælp i Skovforeningen

Skovens Dag afholdes søndag d. 13. maj 2007. Skovforeningen kan hjælpe

med fakta, ideer og gode råd – både til markedsføringen og til gennemførelsen af arrangementet. Ring til naturvejleder Eva Skytte i Skovforeningen på 33 24 42 66.

Vi beder om snarlig tilmelding af hensyn til planlægning og markedsføring.

Niels Reventlow, formand for Dansk Skovforening

Hvem er bange for Skovens Dag?

Af Jan Kjær Madsen,
Skrald Skovdistrikt

Vi får kontakt med glade skovgæster. Og vi får et godt klima i dialogen om den offentlige planlægning omkring skoven.

På Skrald Skovdistrikt ved Hornslet har vi de sidste 10 år været vært for Skovens Dag ca. hvert andet år. Første gang med lidt sund skepsis og sommerfugle i maven. Siden da udelukkende med forventningens glæde og troen på solskin.

Arrangementerne er afholdt i et godt samarbejde med kommunens miljøvejleder og en lokal naturvejleder med egen formidlingsvirksomhed. De har planlagt en lang række aktiviteter (se boksene) under og efter den skovtur, som hver gang har været dagens centrale element.

Jeg har altid selv gået med på turen. Nogle gange som "officiel rundviser", andre gange som deltager sammen med familien.

Fortæller om produkter

Hvert år har der været omkring 100 deltagere, overvejende fra lokalområdet. Det er tankevækkende at der hver gang har været mange som har den opfattelse at vores private skov "jo er lukket for offentligheden til hverdag". Her er det altid dejligt at kunne fortælle om de faktiske forhold og se folk glæde sig til den næste tur i skoven!

Både min livskvalitet som skovejer og skovforretningen har gavn af Skovens Dag. Som kontant her-og-nu afregning er det rart med den direkte kontakt til de glade gæster i skoven.

Men jeg uddeler også rundhåndet ud af informationer om vores produkter som eksempelvis brænde, ridekort og juletræssalg – specielt til de deltagende journalister, som altid er inviteret.

Mere synlige

Formidlingen omkring Skovens Dag er også med til at styrke vores lokale synlighed og skabe opmærksomhed omkring udviklingen af skovbruget – både lokalt og nationalt.

Endelig har vi oplevet at Skovens Dag i tæt sammenhæng med vores generelle fokus på gæstfrihed i sko-

Skovens Dag er med til at styrke den lokale synlighed. (Fra Århus Stiftstidende 8. maj 2006).

ven, bidrager til et godt klima i dialogen om den offentlige planlægning i og omkring skoven.

Så det er aftalt at vi deltager igen i 2008. Og så benytter vi Skovens Dag i år til at besøge et arrangement på et andet distrikt.

Miljøvejlederens aktiviteter i 2006:

Suppe, smør, frikadeller og te af indsamlede planter
Snobrød og pandekager på bålet
Uddelt saftvand og "skovsnegle"
Uddelt informationsmateriale om brænde og træ som bæredygtigt produkt
Sat fokus på problemerne med henkastning af affald i skovene
Fremvist lav-selv-fuglekasser
Engageret en pilefletter
Markedsføring af dagen

Naturvejlederens aktiviteter i 2006:

Naturbussen – et rullende naturværksted for børn og unge (og voksne!)

To skovture med skovens planter som tema

Tømning af musefælder (et sikkert hit blandt børnene)

Fortalt sagn og eventyr i relation til skoven

God omtale af Steensgaard

Af direktør Kristian Gernow,
Steensgaard Gods

Vi får omtale af såvel dansk skovbrug som godsets aktiviteter. Og Skovens Dag medførte salg af en hel del brænde.

Steensgaard Gods deltog i 2006 i Skovens Dag for første gang. Vi kunne glæde os over, at i alt 125 gæster kom på besøg i Dyreborg Skov i løbet af de 3 timer arrangementet varede.

For os har et værtskab for Skovens Dag flere formål:

- Vi synes det er vigtigt, at Skovens Dag markeres lokalt. Dagen er efterhånden etableret i offentlighedens bevidsthed, og det er vigtigt at benytte lejligheden til at sætte dansk skovbrug på dagsordenen – også på mikroniveau. Det giver mening for folk at læse om Skovens Dag i avisen, og siden opdage, at der faktisk foregår noget i deres omgivelser.

- Skovens Dag er med til at styrke godsets profil i lokalsamfundet. Det understøtter vore øvrige aktiviteter - gårdbutik/mejeri, herregårdspension og campingplads.

Fortæller om skovdriften

Som et privat foretagende tillader vi os naturligvis også at bruge dagen til at fortælle om skoven som en virksomhed og arbejdsplads. Det er i virkeligheden noget af det, folk er mest interesseret i.

Mange ved meget om fuglelivet og floraen, men kun få ved noget om skovbrugserhvervets vilkår, dækningsplanter og omdriftsaldre. Og der er ingen, der ikke kan forstå, at træerne skal fældes før eller siden, hvis savværkerne skal have noget at arbejde med!

Da vi i Dyreborg Skov sidste vinter havde skovet relativt meget

I 2006 fortalte Steensgaard om brænde og solgte deres hjemmelavede Steensgaard-pølser.

ældre løvtræ, lå der langs skovvejen flere brændestakke. Vi satte en 'varedeklaration' på stakkene (et lamineret ark med oplysninger om mængde, pris, brændeværdi og ækvi-valent mængde sparet olie).

Og vi fik solgt rigtig meget brænde den efterfølgende tid! I det hele taget blev temaet 'Energi' i vores tilfælde drejet i retning af skovbrænde.

Samarbejdspartnere

Vi inviterede derfor også et par af vore samarbejdspartnere med. Den lokale skoventreprenør, Svanninge Skovservice, og vores motorsav-sleverandør, Flemløse Maskinforretning, stillede op, og de fik også profileret sig.

I det hele taget skal der ikke så meget til: Ved vores arrangement havde vi to medarbejdere til at demonstrere træfældning og oparbejdning af brænde, mens undertegnede i løbet af dagen (på forud annoncerede tidspunkter) tog to grupper

på en skovvandring. Midt i det hele solgte vi vore hjemmelavede Steensgaard-pølser fra en grillplads.

Vi er med i 2008

Vi synes det blev en rigtig god dag – for skovbruget, for gæsterne og for os selv. Det sidste navnlig også fordi det er sjovt, når man på en arbejdsplads er fælles om at løfte en anderledes opgave sammen.

Steensgaard Gods vil derfor helt sikkert være at finde blandt de deltagende skove igen. Næste gang bliver i 2008, idet Fyns Statsskovdistrikt og Bikubenfonden (hvis ejendom Steensgaard Gods passer, red.) arrangerer en fælles Skovens Dag i Svanninge Bakker i 2007.

Hvorfor købe planter
hos en plantemægler®?
spørg FORSTPLANT!

Skovens Dag er god markedsføring

Af Anders Fischer,
Hjorthede Planteskole

Skovens Dag er et stort udstillingsvindue som vi kan bruge til at skabe positive relationer til alle interessenter omkring planteskolen.

Hjorthede Planteskole A/S deltog sidste år på Skovens Dag. Arrangementet varede 3 timer inkl. frokost, og der kom 65 personer.

Det startede med en rundtur på planteskolen og i Tukær plantage. Her fortalte vi om betydningen af planternes afstamning (provenienser).

Dernæst havde vi allieret os med schweishundefører Ole Bundgaard, som gav opvisning med hundene og fortalte om ansvarlig jagt. Som afslutning var der frokost med vildsvin og kold kartoffelsalat lavet af firmaet Wildfood til en pris på 50 kr. pr. person.

Mulige kunder

Deltagelsen i Skovens Dag er ikke ren "con amore". På længere sigt ser vi også muligheder for indtjening ved at være med.

Almindelige skovgæster har ikke det store kundepotentiale for Hjorthede Planteskole. Derfor valgte vi at tage to emner op, som kunne appellere mere til mulige kunder (jagt og planternes afstamning).

Vi valgte også at samarbejde med andre aktører, som bruger skovene og dermed har en anden kontaktflade og tiltrækker nye kunder. Som skovejer kan man f.eks. indgå samarbejde med eventfirmaer eller jagtlejere, som bruger skoven.

Markedsføring

Der blev brugt omkring en halv dag på at skrive og sende pressemed-

Schweishundefører Ole Bundgaard gav sidste år opvisning med hunde og fortalte om ansvarlig jagt.

delelser ud til samtlige regionale aviser, samt organisationer i nærområdet (f.eks. hundeklubber og Danmarks Jægerforbund). Desuden blev der hængt tyve plakater op i nærområdet.

Som skovejer kan man sammen med en samarbejdspartner tage kontakt til organisationer eller større firmaer i nærområdet.

Efter arrangementet blev der også sendt pressemeddelelser rundt, og der blev lagt billeder ud på vores hjemmeside. En væsentlig del af udbyttet er den omtale, som kommer efter arrangementet og dermed tiltrækker nye kunder og samarbejdspartnere.

Vi gør det igen!

I år har vi indgået et samarbejde med Skovdyrkerforeningen Midtjylland og skovejer Erik Andersen. Vi

vil sætte fokus på skovrejsning, da Erik Andersen har lavet en skovrejsning med planter fra Hjorthede Planteskole og rådgivning / entreprenørarbejde fra Skovdyrkerforeningen.

KLØVNING

Få mere ud af kævlerne til brænde
Kløvning af stammer i op til
Ø 95 cm og 3 mtr's. længde

Strandgaard Kløvning
40539732

www.strandgaardsbraende.dk

Godt regnskab fra Novopan

Novopan Træindustri A/S på Djursland er kommet med et godt regnskab. Omsætningen er vokset fra 409 mio. kr i 2004/05 til 435 mio. kr i 2005/06 – en stigning på 6%. Langt det meste af produktionen – 93% – afsættes i Danmark.

Resultatet af primær drift er forbedret fra 16 til 28 mio. kr. Resultatet før skat er næsten tredoblet fra 7,8 til 22 mio. kr.

Der er flere årsager til de gode resultater. Der har været en god efterspørgsel på de vigtigste markeder for spånplader, og der har været en markant forbedring af produktiviteten og udnyttelse af kapaciteten.

Til gengæld har der også været "betydelige prisstigninger" på energi og råvarer. Men adm. direktør Henning Jensen siger til Børsen at han er "godt tilfreds med resultatet".

Der har været investeret for 17 mio. kr i 2005/06 mod 11 mio. kr året før.

I regnskabsåret 2006/07 forventes et resultat på niveau med året før, mens investeringerne bliver lidt højere.

Kilder: Børsen 16.1.07, www.novopan.dk

Om Novopan

Novopan Træindustri A/S i Pindstrup på Djursland fremstiller spånplader samt forarbejder disse med overfladebelægninger. Kunderne er især køkken- og møbelindustri samt byggeri i Danmark. Novopan beskæftiger ca. 300 medarbejdere.

Råvarerne er især træ og lim. Træet er typisk biprodukter fra den øvrige danske træindustri – flis fra savværker, høvlspån fra møbelfabrikker m.v. – samt træ fra udtynding af skovene.

Det delvist ejede datterselskab Nordalim i Århus laver lim til spånplader, MDF-plader mv. samt formalin til produktion af bl.a. isoleringsmaterialer.

Vibopan i Viborg laver færdige beklædningsplader til nybyggeri og renovering af boliger, forretningslokaler mv.

Kilde: www.novopan.dk

Prisekspllosion

Markedet for spånplader er godt for tiden. Det fremgår af en artikel i Erhvervsbladet med overskriften "Prisekspllosion på spånplader fører til dyrere køkkener".

En storleverandør af spånplader til tømmerhandlere og træindustri siger at priserne er steget mellem 15 og 40% det seneste år. Han køber spånplader i bl.a. Belgien, Tyskland og Sverige. Han forklarer de højere priser med stigende råvarepriser fordi der er større interesse for at bruge træ til el og varme.

Det rammer danske køkken- og møbelfabrikker. De siger at spånpladerne også steg i pris i 2004 og 2005. Hidtil har de kunnet rationalisere sig ud af det, men det går ikke længere, og derfor vil de stigende priser slå igennem over for private forbrugere. En køkkenproducent nævner som eksempel en prisstigning på 6%.

Direktøren for Novopan, Henning Jensen, afviser at Novopan har øget priserne med 20-30%. Han ønsker dog ikke at oplyse hvor meget Novopan har hævet sine priser.

Han vil ikke afvise at udenlandske producenter har øget priserne med 30%, men det kan skyldes at de starter fra et ret lavt niveau, eller at de har en anden omkostningsudvikling. En af Novopans kunder oplyser at Novopan sidste år hævdede sine priser med 12,5%.

Kilde: Erhvervsbladet 17.1.07

Træ til energi i Finland

Finland vil øge udnyttelsen af træ til energi betragteligt de kommende år. Målet er at mindske landets afhængighed af olie.

I dag kommer 1/5 af landets energi fra træ. Heraf stammer 80% fra træindustrien, især den kemiske celluloseindustri hvor man afbrænder den halvdel af træet som ikke kan anvendes til cellulose. Stort set al bioenergi i Finland kommer fra skovene, fordi landbruget kun fylder lidt.

I dag anvendes 3 mio. m³ skovflis, men det skal være 5 mio. m³ i 2010 og 10 mio. m³ i 2025.

Det skønnes at der kan indsamles omkring 15 mio. m³ træ i de finske skove om året. Heraf er 8 mio. m³ hugstaffald fra tyndinger, 5 mio. m³ er tyndingstræer fra den første tynding, og 2 mio. m³ er stød og rødder.

Det skønnes at anvendelsen af flis vil toppe i 2020. Derfor vil man allerede nu forsøge at øge skovens produktion af biomasse for at kunne imødekomme efterspørgslen.

Der er også planer om i 2010 skal 5,75% af al motorbrændstof stamme fra biomasse. Hvis det skal produceres fra træ kræves 2,5 mio. m³ træ om året. Inden for ti år ventes det at

der laves 2-4 anlæg til produktion af flydende brændsler.

Kilde: Artikel af professor Antti Asikainen i www.forest.fi 5.12.06

www.skovplanter.dk

- Stor egen produktion af kvalitetsplanter til:
- Skov og skovrejsning
- Landskab og læhegn
- Juletræer og pyntegrønt
- Grenknusning, rod- og stubfræsning
- Reolpløjning
- Maskinplantning i skov og på mark

AARESTRUP PLANTESKOLE

v/Kurt Christensen - Aarestrupvej 162 - 7470 Karup
tlf. 8666 1790 - fax 8666 1633 - mail@skovplanter.dk

VERDENSPREMIERE!

**DE FØRSTE SIKKERHEDS-
BUKSER PÅ MARKEDET,
DER KAN KLARE EN
KÆDEHASTIGHED PÅ
24 M/SEK.**

Vores første klasse-2 bukser med et savværn, der kan klare en kædehastighed på 24 m/sek. Det unikke savværn er testet og godkendt i henhold til EN 381-2/-5. Bukserne er i slidstærkt Cordura-nylon foran og ventilerende polyester bagpå.

1.116,-

JONSERED CS 2152

Turbosav med kvik acceleration og et aggressivt temperament til fagfolk. Fås også med katalysator og varme i håndtagene mod merpris. 51,7 cc, 3,3 hk. *Vejl. pris 4.396,-*

NU 3.196,-

JONSERED CS 2159

Kraftfuld sav til de lidt større opgaver. Arbejder som en 70 cc'er, vejer som en 50 cc'er. Fås med håndtagsvarme mod merpris. 59,0 cc, 4,1 hk. *Vejl. pris 4.796,-*

NU 3.996,-

Priserne er excl. moms.

Jonsered

WHY STAY ORDINARY.

Jonsered A/S, Lundtoftegårdsvej 93 A, 2800 Kgs. Lyngby, tlf.: 45 88 75 80
www.jonsered.dk

Jonsereds produkter leveres opstartet, justeret og klar til brug hos din lokale Jonsered serviceforhandler. Jonsered tilbyder 7 dages returret og mulighed for at forlænge reklamationsretten til ialt 3 år.

FÅ SELER MED I KØBET!

Alle, der køber Jonsereds nye sikkerhedsbukser, får et par seler med i købet.

Gælder til og med 31/3-07 eller så længe lager haves.

Weyses bøg måtte fældes

Af arborist Jørn Skov

Komponisten C.E.F. Weyse er begravet under bøgen i Roskilde.

Den nåede en diameter på 2,10 m, men var efterhånden i så stærkt forfald at den måtte fældes.

Historisk set er Weyses bøg er et træ der har været her længe. På vegne af træet og mig selv vil jeg fortælle hvad jeg ved om dets historie.

Den kendte komponist C.E.F. Weyse kom jævnligt på Gråbrødre Kirkegård i Roskilde. Weyse besøgte her sin gode ven sognepræst Hans Peter Boye Hertz og 'mødte' dette bøgetræ.

Han udtrykte ønske om at blive begravet ved dette store træ, der på det tidspunkt var ca. 80 år gammelt. Da han døde i 1842 blev han derfor stedt til hvile under træet – deraf navnet Weyses bøg.

Bøgen bliver svagere

Weyses bøg var i 2006 blevet et træ af anseelige dimensioner. En stammediameter på 2,10 m, en højde på 28 m, og en kronediameter på ca 35 m.

I de seneste tredive år er der blevet holdt et vågent øje med træet på grund af dets størrelse og alder. Langt udhængende grene er blevet reduceret. Flere steder er kronen blevet forsynet med stålwirer for at stabilisere de svageste grentveger, og træets tilstand og udvikling er blevet fulgt gennem flere træundersøgelser.

Træet har dog haft en fjende der har været mennesket overlegent, nemlig tøndersvampen. Den har

Træet blev skåret i mange små stykker som blev firet ned fra lift.

Der kræves en sav med et langt sværd.

Træet havde nået en anselig størrelse.

langsomt, men sikkert nedbrudt veddet i stammen.

I efteråret 2005 brækkede der en stor gren af hovedstammen, og skaden på træet var så stor at der måtte gøres noget drastisk.

Fældningen

Fældningen blev påbegyndt en mandag i januar 2006. Det var frost, og himlen var blå. Træet skulle fældes fra toppen da der jo var gravsteder under hele kronen.

Der blev brugt en lift til fældningen og det helt store nedfiringssystem. De yderste og tynde dele af grenene blev smidt ned, men længere inde blev det 'logisk' at bruge nedfiring til stykkerne. Både for at 'få gjort noget' og for at undgå at 'få gjort noget' og for at undgå at beskadige arealet under træet. Stammeforløbet ender også i nogle meget store tæer, og disse måtte heller ikke rammes.

Jo længere ned vi kom med en stamme jo større stykker kunne vi fire af. Dette skyldes at punktet vi firedes fra var lige over klodsen, og derved var der ingen belastning og

svingning vertikalt i træet. Kun lodret belastning. Vi havde hele tiden tøndersvampen at tænke på, men når det flaskede sig tog vi klodser der vejede omkring 300 kg.

Efter et par dage med fældning og endnu en halv dag med opskæring på jorden var jobbet afsluttet.

Undervejs i processen kunne jeg ikke lade være med at tænke på hvor mange mennesker der igennem tiden har rørt ved dette træ og er blevet imponeret over dets størrelse.

Weyses bøg har jeg kendt i ca. 20 år. For mig har det altid været et forbillede når jeg i en given situation har skullet vurdere om der kan gøres noget for gamle træer. Jeg er ikke i tvivl om at plejen af dette træ har forlænget dets liv, trods alt, og at det har stor historisk værdi at prøve at bevare de gamle majestætiske træer.

Weyses bøg begyndte som et frø og endte sit 250-årige liv som træ med at være 8 m højt.

Nu starter en ny tilværelse som skulptur.

C.E.F. Weyse

Christoph Ernst Friedrich Weyse. Født 1774 i Altona v. Kiel, død 1842 i København. Han kom til København som 15-årig og blev uddannet som pianist. Han blev senere organist ved Reformert Kirke i København, hvor han blev resten af sit liv.

Han er i dag især kendt for sin musik til fædrelandssange, julemelodier samt salmer af Grundtvig og Ingemann – bl.a. "Den signede dag", "I Østen stiger solen op", "Velkommen igen Guds engle små", "Nu titte til hinanden", "Morgenstund har guld i mund", "Lysets engel går med glans", "Dejlig er den himmel blå", "Natten er så stille" og "Kommer hid I piger små".

Han har desuden skrevet 100 romancer til tekster af Oehenschläger og J.L. Heiberg, 50 kæmpevisemelodier og musikstykker til klaver og orgel. Han har også skrevet en del orkestermusik – 7 symfonier, samt musik til 8 operaer og syngestykker (bl.a. "Sovedrikken" som dannede optakt til den romantiske danske musik).

Samtiden satte ham højere som komponist af kirkemusik, især kantater til kirkelige højtider, samt kantater til officielle lejligheder. På CD findes bl.a. et udvalg af sange og kantater.

Hans musik er udpræget lyrisk og med stærke nationale træk. Musikstilen er konservativ og lægger sig tæt op ad Mozarts musik.

Kilder: Salmonsens Konversations Leksikon, Gyldendals tibinds leksikon

Jørn Skov

Efter endt EUD-uddannelse fra Skovskolen i 1989 var han i Tyskland og arbejde med stormfaldet i 1990 som maskinfører og opmåler. Herefter uddannede han sig til træklatter på Merrist Woods College i England.

Træklating har siden været hans erhverv og i fritiden også en sportsgren. Af de bedre resultater kan nævnes 3 x Danmarks-mester, Nordisk Mester og Svensk Mester.

Han er indehaver af firmaet Skovs Træpleje i Nordsjælland der fælder og beskærer træer i alle størrelser. Konkurrenceklatingen er lagt lidt på hylden, og nu bruges fritiden på 'oplevelsesklating', bl.a. sammen med Allan Bo Jensen, i store træer i Danmark og resten af verden. Han var også med til at opmåle Danmarks højeste træ – se Skoven 11/06. www.treecare.dk

– men har fået nyt liv

Af træskulptør Allan Bo Jensen

Resterne af Weyses bøg står tilbage, nu som en skulptur.

Gennem årene har jeg arbejdet med en del spændende gamle træer, delvis som arbejdende træplejer, og siden først i 90'erne som skulptør med motorsav. Arbejdet har været meget spændende og har givet en hel del flotte oplevelser med i bagagen.

Arbejdet med træer er i forvejen en udfordring til formsansen, da træet jo nødtigt skulle efterlades som noget der ligner det modsatte af hvad det egentlig skulle være! Det ses ofte! Men netop træets unikke måde at gro på giver ofte gode ideer.

Det er vel ligesom at gå ved stranden og finde en interessant sten, vende den og se en hund i formen. Problemet er selvfølgelig, at det gør man ikke lige med en 6 tons stamme. Men så må man gå rundt om træet, finde frem til træets historie, høre lidt fra naboer, og selv kigge dybt i de kringlede og krogede grene.

En spændende opgave

En dag ringede Jørn og spurgte, om jeg havde lyst til en spændende opgave i Roskilde. En stor bøg, Weyses bøg, skulle fældes. Men træet havde så gammel og spændende en historie, at det ville være synd bare at fjerne det hele.

Jeg havde jo hørt om Weyse, men ikke så meget at jeg umiddelbart kunne lave noget om ham. Men det var jo noget med musik. Jeg granskede de gamle skrifter, fik hjælp fra Roskilde Kirkegård ved Lektonen, læste noget om Weyse, og opdagede, at han faktisk havde haft en stor finger med i spillet i min musikalske opdragelse, så at sige.

Han var komponisten til mange af de gamle sange jeg havde lært, eller skulle lære udenad! og hørt om i min barndom. Og også nogle af de sange vi synger til jul.

Et kæmpetræ

Bøgen skulle beskues. Den havde faktisk en hel del at sige! Hvor me-

Weyses bøg blev til en skulptur.

Træet måtte fældes fordi der var råd midt i stammen

get var der at skære i, var der for meget svamp og råd, kunne træet tilpasses min ide, eller skulle jeg tilpasse min ide til træet. Det blev det sidste, som også er det mest spændende.

Jeg tror ikke, at jeg nogensinde har set så stor en bøg, målt i volumen. Som Jørn sagde, havde den

en stammediameter på 2,10 m, men rødderne ved terræn havde en diameter på omkring de 3,5 m.

Det ville være synd at skære i de flotte rødder, så motivet måtte være i og over kronebunden. Hvad ville være mere naturligt at skære i en bøg af denne kaliber og til en komponist end strygeinstrumenter, noder og G-nøgler. De kunne med deres bløde former fint integreres i træets furer.

“Problemet” var, at der skulle skæres med 40 tommer sværd i 8 m højde. Det foregik selvfølgelig fra stillads, så det var ret sikkert. Størrelsen af træet krævede også, at man ofte måtte gå ned fra stilladset og et stykke væk, for at kunne kontrollere form og balance.

Træet blev afslutningsvis pudset med vinkelsliber og oliebehandlet. Et minde om en gammel bøg, samt et fint menneske og en fantastisk komponist, som ligger begravet umiddelbart ved siden af, var færdig.

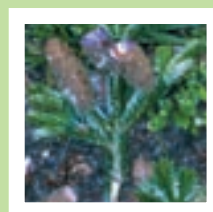
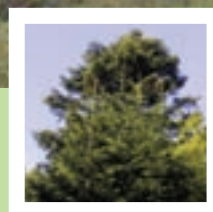
Planter til foråret:
Læg planen med din
plantemægler®?
www.forstplant.dk

■ Shaorisøen i Ambrolauri, Georgien

Nordmannsgranen

Den mest populære type gran til juletræer er uden sammenligning nordmannsgran-en pga. dens store holdbarhed og smukke farve. Under de rette vækstbetingelser kan nordmannsgranen give juletræer efter seks til syv år. Træet kan leve i op til 300 år. En nordmannsgran skal være omkring 30 år, før den bærer frø.

En smuk Nordmannsgran kommer ikke af sig selv

i Georgien i den georgiske region Ambrolauri, sydøst for den store Shaori-sø, ligger en bjergskråning, som bærer navnet Tlugi. På denne berømte skråning kommer hovedparten af "forældrene" til danskernes foretrukne juletræ, nordmannsgranen.

Kvaliteten af frøet er afhængig af, hvor i Ambrolauri de er høstet. Frøet er høstet på udvalgte, lavtliggende lokaliteter, for senere at leve op til kravene om at klare vinter- og nattefrost. Ligeledes er begreber som vækstenergi og morfologiske træk, altså hvordan træet kommer til at se ud, vigtige faktorer.

Hos BOLS Forstplanteskole har vi i gennem mere end 17 år importeret vores nordmanns-granfrø direkte fra Ambrolauri, Tluigi afd. 10 uden mellemled. Vi garanterer derfor proveniens- og forsyningssikkerhed, samt at plantematerialet er helt i top. Planternes genetiske kvalitet sikrer et højt høstudbytte af ON juletræer.

Vi har gjort kvalitet, fleksibilitet, service og tillid til vort varemærke, og har De et aktuelt behov for planter, kan vi som TOTAL-LEVERANDØR opfylde Deres specielle ønsker. Vi ser frem til at betjene Dem.

www.bolsforst.dk

BOLS
FORST
PLANTESKOLE

LØVETVEJ 30
8740 BRÆDSTRUP
TLF: 75 76 00 43
FAX: 75 76 02 04
E-MAIL: POST@BOLSFORST.DK

Nyt på Agromek

På Agromek var der nyheder inden for oparbejdning af flis og brænde, fyring, hegnsklipping, hegn og græssåning.

En ny hegnslåge kan lægges ned af en ATV, så man ikke skal åbne lågen manuelt.

Agromek udstillingen blev holdt i Herning 16.-20. januar. Der var 67.818 besøg, knapt 1.500 flere end sidste år (66.363).

Langt de fleste maskiner anvendes i landbruget, men der var også enkelte nyheder inden for skovbrug og landskab. Vi omtaler her nyhederne ud fra pressemateriale fra Agromek samt oplysninger fra udstillerne.

Nyheder

Alle nyheder på Agromek bedømmes af eksperter som kan tildele 1-3 stjerner til maskinerne.

En nyhed med 2 eller 3 stjerner betyder at arbejds- eller konstruk-

tionsprincip, sammensætning eller virkning er helt ny eller er væsentligt fornyet i forhold til tidligere produkter på markedet.

En nyhed med 1 stjerne skal blot være ny for virksomheden – dvs. at der allerede findes tilsvarende produkter på markedet.

Adresse og telefon på forhandlerne kan findes på Agromeks hjemmeside, www.agromek.dk > Besøgende > Udstillere.

Agromek holdes næste gang i dagene 21.-26. januar 2008.

Flishugger

** TP 400 Compact K*

Linddana har lavet en flishugger, som er beregnet til fastmontering på en Fendt 900-serie traktor. Fendt er valgt, da det er en af de mest kompakte traktorer i forhold til motorstørrelse. Fendt 900 har desuden Vario-fremdrift, der er en stor fordel ved flishugning.

Traktoren skal kunne yde mellem 200 og 400 hk. Kapaciteten er ifølge Linddana 80-100 m³/time inklusive kørsel til stak. Hvis den er stationær og snitter direkte over i en stak kan den hugge op til 200 m³/time.

Flishuggeren betjenes direkte fra førerhuset. Stammerne trækkes ind med to hydraulisk drevne valser, og de behandles af en skivehugger med 4 knive. Flisen er 20-40 mm i blødt træ, og højst 25 mm i hårdt træ. Med ekstraudstyr kan flisen blive finere.

Flishuggeren har omdrejningsvagt, som kobler indtræksvalserne fra, hvis knivrotorens omdrejningstal falder under en indstillet grænse. Når knivrotoren har genvundet sit normale omdrejningstal, starter indtrækket igen.

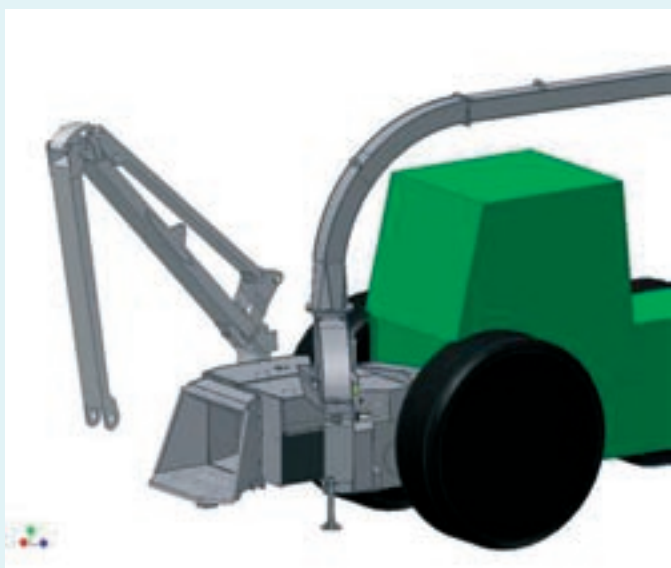
Normalt leveres TP 400 til op-hængning i liften, og så sidder kran og udkasterør i hver sin side, men når den fastmonteres kan de to sidde i samme side. Kranen er placeret foran udkasterøret, og flishuggeren er placeret 850 mm tættere på traktoren end på TP 400 PTO K. Alt dette gør at traktor og flishugger bliver mere manøvrevenlig, og udsynet fra traktoren forbedres.

Forhandles af Linddana, www.tp.dk

Brændekløver

*** Triumf trækløver med elevator*

Trækløveren har en elevator som

TP 400 Compact K flishugger kan monteres på Fendt 900.

Triumf trækløver med elevator kan klappes sammen under transport.

KSM-Multistoker kan anvendes til kombineret fyring med biobrændsel og fastbrændsel.

anvendes til at læsse det kløvede brænde på vogn. Den er monteret på en sådan måde, at elevatoren kan foldes ind over selve kløveren. Sammenklapningen sker med den samme hydrauliske cylinder, som anvendes til at kløve træet.

Det betyder, at maskinen kan klappes sammen under transport. Den fylder mindre når den ikke er i brug, og den er velegnet hvis man først saver og siden kløver brændet. Forhandles af Johs. Randløvs Maskinfabrik, www.randloev-maskin.dk

** Triumf med returstop*

Triumf brændekløver har fået et indstillelig returstop. Maskinen stopper automatisk returslaget, hvis der kløves brænde, som er kortere end hele slaglængden. Herved spares tid og tomkørsel.

Træfyr

*** KSM Multistoker*

Med henblik på tilslutning til trykexpansion – i stedet for åben ekspansion – er alle KSM-Multistoker fra 20 kW og op blevet certificeret i henhold til Trykdirektivet og udstyret med kølespiral.

Anlægget kan derfor anvendes til kombineret fyring med biobrændsel og fastbrændsel med trykexpansion. Skift mellem brug af stoker og fyring med brænde sker automatisk. Forhandles af KSM-Stoker, www.ksm-karby.dk

Dankvic MB 200 Multi hegnsklipper kan monteres på tårnet fra Dankvic gylleomrører.

** KSM-Multistoker 190*

Det er en ny serie af kedler fra 130-250 kW. Kedlerne leveres med fuldautomatisk askeudtag og røgrørsrensning, så det regelmæssige vedligehold er meget begrænset.

** Reka TB1 Træpilleovn*

Ovnen anvendes til opvarmning af en bolig med træpiller. Ovnen er monteret med integreret brændselsmagasin. Brændslet tilføres via snegl og et patenteret retortsystem, der gør indføddningen af træpiller lydsvag. Forhandles af Reka Kedler, www.reka.com

Hegnsklipper

*** Dankvic MB 200 Multi*

Dankvic har udviklet en hegnsklipper der kan monteres på tårnet fra Dankvic gylleomrører. Det betyder man kan bruge samme basismaskine til to forskellige opgaver og dermed opnå bedre udnyttelse af maskinen; gyllesæsonen er jo ret kort.

Ændringen fra gylleomrører til hegnsklipper foregår ved at afmontere armen med propellen og i stedet montere armen med klingerne.

Hegnsklipperen består af 3 store rundsavklinger øverst og et slaglehoved nederst. Det har en arbejdsbredde på 2,9 m. Klippehovedet drives af traktorens kraftudtag, hvor 700 PTO omdrejninger giver 2200 omdrejninger på klingerne.

Ændring af arbejdsvinklen kan styres fra traktoren og ændres 150 grader fra vandrette rabatter til op under trækrøner. Selve klippehovedet kan drejes vertikalt, så hovedarmen arbejder 20 grader bagud i forhold til vinkelret.

Klippehovedet drejes tilsvarende for at arbejde parallelt med hegnet. Det betyder at afklippet materiale ikke falder ned over traktoren. Forhandles af Dankvic, www.dankvic.dk

** Zappator, Car DZ1F1*

Det er en frontmonteret hegns- og hækkeklipper. Selve klippeaggregatet består af en knivbjælke med dobbeltvirkende fingerklipper. Forhandles af Henrik A. Fog, www.hafog.dk

Hegnslåge

**** Europa-nyhed. Poda ATV-låge*

For at spare tid bruger mange en ATV når de kører rundt på ejendommen for at holde opsyn eller fodre husdyr. Men der går tid når man skal passere lågen ind til folden. Man skal af og på for at åbne og lukke – og lige omkring indkørslen bliver jorden tit mudret i vådt vejr.

Alt dette kan lettes med den ny ATV-stållåge fra Poda. Man kan køre direkte igennem lågen med lette terrænkøretøjer – fra begge sider. ATV-lågen kan udløses af en ATV (en anhænger giver ikke problemer) eller en cross-motorcykel.

Poda ATV-låge lægges ned når man kører ind med en ATV. Man skal ikke stå af for at åbne og lukke lågen.

Dairon CR 140 Overseeder kan så græs i eksisterende plæner.

Lågen er fastgjort til stolpen med et leddelt bundhængsel. Ved tryk forneden på lågen presses lågen opad. Herved løftes låsepalen foroven på lågen fri af stolpen, og lågen kan nu vippe ned, så man kan køre igennem.

Når man er kommet igennem trækkes lågen op af to fjedre der er monteret på stolperne, og låsepalen slås til og låser lågen. Poda oplyser at lågen er umulig at passere for husdyr, fordi den låser i opret posi-

tion og kun kan åbnes med et vedvarende tryk fra et køretøj.

Poda viser som eksempel at det tager kun 2 sekunder at køre igennem ATV-lågen. Med en traditionel låge tager det 30 sekunder når man skal af og på to gange for at åbne og lukke lågen.

Lågen er en samlet enhed som er ægte varmgalvaniseret og i en "Heavy Duty" konstruktion. Den er monteret på en stabil ramme af 50 x 50 mm stålprofiler med ekstra hjør-

neforstærkninger, så den kan tåle at blive brugt dag efter dag. Åbningen er 1,95 m bred.

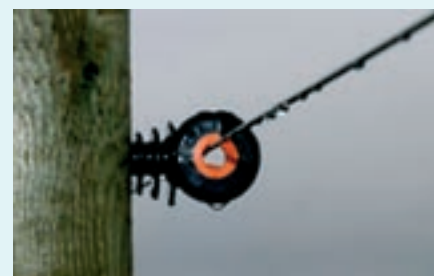
ATV Lågen monteres nemt på 2 stolper, og det er ikke nødvendigt med planering eller fundering. Den koster 3.300 kr exkl. moms. Den produceres af Greyson Gates, New Zealand og forhandles af Poda, www.poda.dk

Elektrisk hegn

* *Gallagher B180 og B280*

Det er spændingsgivere til elektrisk hegn med 12 volt drift. De har fuldautomatisk batterisikring, og en alarm så batteriet ikke bliver helt afladet.

De er beregnet til afsides liggende eller midlertidige folde. De kan køre i natdrift, så tiden mellem impulserne forlænges når det er mørkt. Produceres af Gallagher, New Zealand og forhandles af Poda, www.poda.dk

* *XDI Ringisolator*

Isolatoren fastgør den strømførende tråd til stolperne i el-hegnet. Den er i sort kunststof med en orange indsats, som tråden løber igennem. Den orange indsats fungerer også som en slags slidindikator, der viser hvornår isolatoren skal skiftes.

Isolatoren er fremstillet med en gennemgående skrue som fortsætter rundt i isolatorens krop. Skruen sidder nøjagtigt i midten og kan derfor udformes som en krog, der fortsætter rundt i ringisolatorens top. Der er ikke risiko for kortslutning pga. dårlig centrering, og den knækker ikke under montering og belastning.

Isolatoren er lavet af et nyt højisolerende materiale. Den har ekstra store gnistgab, der sikrer imod strømoverslag til stolpen, selv under meget våde forhold. Forhandles af Poda A/S.

Græssåmaskine

*** *Dairon CR 140 Overseeder*
Såmaskinen anvendes til såning af græs i eksisterende plæner.

Maskinen trækkes og drives af en traktor. Den har PTO-drevet fræserorgan, der skærer riller i græsset før såaggregatet som bæres af en glat pakkervalse. Produces i Frankrig og forhandles af Henrik A. Fog, www.hafog.dk

Løvblæser

* *Procomas Caraf391/SG Løvblæser*
Løvblæseren til traktorer er 3-punktsophængt. Den består af en centrifugalblæser med drejelig afgang, som kan styres fra traktoren med hydraulik. Forhandles af Henrik A. Fog.

Vask af marksprøjter

Dansk Landbrugsrådgivning havde på Agromek en stand hvor de fortalte om "at undgå forurening fra punktkilder". Det sker ud fra EU-projektet "TOPPS", der har til formål at uddanne sprøjteførere i at undgå punktkilder.

Pesticidrester i vandløb stammer næsten altid fra pladser, hvor mark-

sprøjter bliver fyldt eller vasket. Disse forureninger kan undgås hvis en rest af sprøjtemiddel i sprøjten fortyndes og sprøjtes ud på den afgrøde, man netop har behandlet.

Vaskevand fra rengøring af en marksprøjte bør ikke løbe i dræn eller kloak. Derfor bør sprøjte og sprøjtebom rengøres i marken.

Sprøjtemidler kan med fordel fyldes på i marken, hvis man ikke har en plads med opsamling af spild. Desuden skal man undgå at fylde eller vaske sprøjten på et grusbeltet areal.

sf

**En smuk
Nordmanns-
gran kommer
ikke af sig
selv**

**BOLS
FORST
PLANTESKOLE**

LØVETVEJ 30

8740 BRÆDSTRUP

TLF: 75 76 00 43

FAX: 75 76 02 04

E-MAIL: POST@BOLSFORST.DKwww.bolsforst.dk

AHWI GRENKNUSERE og RODFRÆSERE

Effektive – også i juletræskulturer

Grenknuser type FM500-2000

- Knusning af skrottræer i spor
- Knusning af enkelte rækker
- Knusning af stubbe i kørsor
- Knusning af hele stykker

Rodfræser type RFL700-2000

- Effektiv ved omlægning til ny kultur eller tilbage til landbrugsjord
- Sønderdeler stubbe op til 30 cm i én arbejdsgang
- Arbejdsdybde op til 30 cm i én arbejdsgang

Begge maskiner fås i forskellige arbejdsbredder og størrelser, og til traktorer med en ydelse fra ca. 100 HK op til 400 HK.

For nærmere oplysninger kontakt:

Wirtgen A/S · Taulov Kirkevej 28 · 7000 Fredericia
Tlf. 75 56 33 22 · Fax 75 56 46 33 · e-mail: wirtgen@wirtgen.dk

Vildt vil have variation

Af produktchef Niels Søndergaard
Jagt, Vildt og Natur,
HedeDanmark a/s

Fotos: Wildlife-Management.dk

Efter ti år med dårlige priser på nåletræ er mange danske nåleskove præget af manglende tynding. Det giver meget mørke bevoksninger med et ringe fødeudbud for vildtet.

Mange bevoksninger kan tåle en mere aktiv hugst, uden at det går ud over den fremtidige trækvalitet. Samtidig vil det gavne vildtet.

Vigtigst for vildtet er at skabe variation i skoven.

Det er en kendsgerning, at råvildt foretrækker lysåbne skovområder. Men også andet hjortevildt samt harer og fasaner sætter pris på lysåbne områder, hvor der ofte findes et større og mere varieret fødeudbud end i en tæt, skyggepræget skov. Der er derfor god grund til at tynde udvalgte dele af skoven her i vinter og i det tidlige forår, så der kan komme lys til skovbunden.

Ved udtynding får de tilbageværende træer også gode vækstforhold, der skaber muligheder for at forynge skoven igennem selvsåning af træer og buske. Hvis buskene er bærbare, vil det medvirke til yderligere fødemuligheder for vildtet.

Rent økonomisk er det også en fordel at lave tyndinger i den kommende tid. Priserne på træ er steget til det højeste niveau siden før stormen.

Skab variation

Variation er nøgleordet, når man vil skabe en vildtvenlig skov. Det gælder derfor om at have mange for-

En skovningsmaskine kan nemt skabe variation i eksisterende skov. Lige nu er skovning økonomisk hensigtsmæssigt.

Egetræerne her i skovbrynet skal blot have mere lys og luft. Det gøres ved at tynde kraftigt, så egne kan udvikle sig og skabe stabilitet.

skellige træer og buske i forskellige aldre. De skal optimalt være samlet i mindre grupper, men kan også stå mellem hinanden.

Det gælder også om at have ubevoksede arealer i skoven, der fremstår som lysninger. Der skal skabes afveksling mellem forskellige

Denne lysning er skabt, fordi bevoksningen gik i opløsning på grund af skader fra stormfald og træer, der var angrebet af barkbiller.

bevoksningstyper og mellem de bevoksede og ubevoksede arealer. Alle disse elementer skaber variation, og samtidig er afveksling i skovbilledet til glæde for øjet.

Indre og ydre skovbryn virker som overgangszoner mellem forskellige bevoksningstyper og mellem bevoksede og ubevoksede arealer. Skovbrynene er særligt yndede områder for vildtet. Jo længere skovbryn, jo bedre synes vildtet om skoven, fordi der opnås en stor randeffekt.

Det er en god idé at tynde de indre og ydre skovbryn, så der kommer lys til bunden. Det giver bedre vækstforhold i skovbrynet, så der kan gro undervækst. Det skaber større variation, bedre fødemuligheder og læ.

Alle disse elementer medvirker til bedre livsbetingelser for vildtet og til en bedre skov rent skovdyrkningsmæssigt.

Ideelt med lysninger

Set ud fra et vildthensyn er det ideelt, hvis en tredjedel af skovens areal består af lysninger og åbne områder, hvor der både er sol, læ, ro samt føde.

Hvis naturgivne forhold åbner mulighed for det, så bør der skabes større lysninger i bevoksningerne. Det kunne være i et blødt område, områder med meget sandet jord eller i et frosthul.

De træer, som omkranser lysningerne, skal helst have grønne grene langt ned ad stammen. Der skal derfor skoves så de står mere eller mindre frit.

Lysningerne skal placeres, så vildtet kan æde uforstyrret. Derfor skal der bevares eller etableres en tæt vegetation langs veje og stier, og gennemsigtige bevoksninger skal helst undgås. I lysningerne vil der fremspire urter, græsser, buske og træer, hvilket giver god føde for vildtet.

På magre jorder kan det være nødvendigt at bryde et eventuelt græslag, så mineraljorden blotlægges. Herved vil der være bedre muligheder for, at urter, buske og træer kan etablere sig. Man kan vælge at slå områderne med jævne mellemrum for at sikre friske spirer med attraktivt og højt fødeindhold.

God dækning

Udover de rent skovdyrkningsmæssige formål udfylder de skovbevok-

sede arealer flere opgaver i forbindelse med jagten. De skal sikre god dækning for vildtet, de skal fungere som såter ved afholdelse af jagter, og så kan de bidrage med føde til vildtet.

I de dele af en bevoksning, hvor driftsformålet er ren jagt, skal nåltræer helst tyndes, så træerne får grønne grene langt ned ad stammen. Det giver nemlig god dækning for vildtet.

En så kraftig tynding kan med fordel gøres i 10 – 20 år gamle nåltræsbevoksninger. Men det bør kun ske i mindre dele på 40 x 40 meter af en bevoksning af hensyn til variationen og skovdyrkningen.

Forskning omkring forstyrrelser af råvildt viser at tætte holme af gran har stor betydning, når råvildtet udsættes for stress, fordi dyrene kan søge tilflugt i holmene.

Hvis man vælger en kraftig tynding eller snarere en skærmstilling for eventuelt at underplante med træer og buske, bør man bevare et passende antal dybt-kronede træer jævnt fordelt på arealet, da de må forventes at være mere storm-stabile.

Langs veje og andre lineære terrænskift kan man tynde ekstra kraftigt i en bræmme på 20 - 30 meter. I

disse områder kan man nemt sætte skytter af, fordi der er gode over- sigtsforhold og dermed muligheder for at afgive sikre skud.

Samtidigt vil man ofte kunne placere skytterne lidt længere inde i bevoksningen, så vildtet ikke opdager skytterne under en drivjagt. Vildtet vil komme frem i et mere ro- ligt tempo, så man kan afgive mere præcise og effektive skud.

Bræmmerne kan også medvirke til at opretholde og udbygge indre og ydre skovbryn med tæt fodpose i bunden. Det er yndede tilholdsste- der for vildtet.

Mange gange står der en del selv- såede egetræer og løvbuske. Når de får mere lys og plads kan de skabe et indre bryn, der er med til at sikre stabiliteten i skoven.

Når der tyndes, bør man grund- læggende vælge at fremme de dan- ske træer og buske. De er vigtige for især fugle og insekter, som gennem århundreder har vænnet sig til at udnytte de hjemmehørende plante- arter. Ligeledes bør undertrykte og udgåede træer bevares af hensyn til insekterne.

Skovdyrkingen

En rendyrket fokus på jagt vil kunne få konsekvenser for den fremtidige skovdyrking. Hvis bevoksningerne tyndes meget kraftigt, vil der være øget risiko for stormfald. Desuden kan der ikke produceres højkvali- tetstræ, da grenene på træerne bli- ver meget grove.

Derfor anbefales det som nævnt, at skovejeren udvælger dele af skoven, hvor hensigten alene er at forbedre livsbetingelserne for vildtet. Hvis skovdyrkingen går i mere naturnær retning, vil hensyn til jagt og vildt sagtens kunne indgå i skovbruget.

På de bedre jorder kan en mindre afdrift ofte være en bedre løsning end en kraftig tynding.

I en lysåben skov med masser af føde og dækning, er vildtet tilgode- set på den bedst tænkelige måde. Den ideelle skovbiotop for vildtet er nemlig en lysåben og afvekslende skov indrettet som en mosaik af tæt ung nåleskov, med god dækning, løv- træbevoksninger, flere åbne arealer, spredt bevoksning af lysttræer samt lysninger, hvor der kan spire frisk ny vegetation op.

Naturnær skovdrift

Naturnær skovdrift tager større hensyn til dyr og planter, giver muligheder for flere oplevelser

De fleste hjortevildtarter kræver bevoksninger med gode læmuligheder. Især sikavildt ynder at opholde sig i de tætteste bevoksninger.

Lysningerne skal ligge på en måde, så dyrene kan æde uforstyrret.

Naturnær skovdrift

Naturnær skovdrift tager større hensyn til dyr og planter, giver mulighe- der for flere oplevelser og kan forhåbentlig også være med til at forbedre økonomien ved træproduktion. De naturnære skove vil, udover at være rige på oplevelser, også bedre kunne modstå storme og ændringer i frem- tidens klima.

Principper for naturnær skovdrift:

- Vedvarende skovdække og naturlig foryngelse
- Større anvendelse af hjemmehørende træarter
- Flere forskellige træarter og træer af forskellige aldre på det samme areal
- Flere gamle træer, mere dødt ved og sikring af værdifulde nøglebiotoper
- Færre grøfter og genskabelse af tidligere vådområder

Kilde: Skov- og Naturstyrelsen

og kan forhåbentlig også være med til at forbedre økonomien ved træproduktion. De naturnære skove vil, udover at være rige på oplevelser, også bedre kunne modstå storme og ændringer i fremtidens klima.

Principper for naturnær skovdrift:

- Vedvarende skovdække og natur- lig foryngelse
- Større anvendelse af hjemmehø-

rende træarter

- Flere forskellige træarter og træer af forskellige aldre på det samme areal
- Flere gamle træer, mere dødt ved og sikring af værdifulde nøg- lebiotoper
- Færre grøfter og genskabelse af tidligere vådområder

Kilde: Skov- og Naturstyrelsen

LAD IKKE NOGET KOMME I VEJEN FOR ARBEJDET – OG DA SLET IKKE DIT TØJ

MAKSIMAL BEVÆGELSESFRIHED.

Husqvarnas nye beklædnings Sortiment giver dig maksimal bevægelsesfrihed, fordi det er i det nye, superstærke materiale, 4-way RipStop, der kan strækkes i alle retninger.

EFFEKTIVT SKÆREINDLÆG. Bukser og overall har effektivt og ekstremt let skæreindlæg, som opfylder kravene i klasse 1. Det betyder, at det kan modstå kædehastigheder på op til 20 m/s.

GOD VENTILATION. Åbninger med lynlås samt lommer, der også fungerer som ventilationsåbninger, sikrer, at tøjet er luftigt og behageligt.

HUSQVARNAS NYE BEKLÆDNINGSSORTIMENT. BESKYTTENDE, BEHAGELIGT OG GODT VENTILERET.

Behagelig sikkerhedsbeklædning udviklet til daglig, professionel brug. Godt ventileret og fremstillet af stretchmaterialet 4-way RipStop, der ud over at være utroligt slidstærkt kan strækkes i alle retninger. Det nye materiale kombinerer reduceret vægt med et effektivt skæreindlæg, der opfylder kravene i klasse 1. Lommerne har vandtæt lynlås og fungerer også som ventilationsåbninger. Både jakke og bukser/overall er forstærket med Aramid-materiale på udsatte steder, mens det smarte design og den gode pasform betyder, at du kan bevæge dig lige så frit, mens du er på vej til og fra arbejde som under arbejdet. Al beklædning godkendes i overensstemmelse med de gældende EN/CE-standarder. Du kan finde flere oplysninger på www.husqvarna.dk

KATALOG MED KOMPLET SORTIMENT BESTILLES PÅ WWW.HUSQVARNA.DK ELLER
TLF. 45 87 79 79, HVOR DER OGSÅ HENVISES TIL NÆRMESTE FORHANDLER.

Find vej med en GPS

– men ikke en skovvej

Af afdelingsleder Hans M. Hedegaard, Dansk Skovforening

Man må normalt ikke køre på en skovvej. Selv om GPS'en eller ruteplanlæggeren siger det er den rette vej.

Snart sagt alle råder i dag over et GPS navigationsanlæg – enten som et fastmonteret anlæg i bilen, som håndmodel eller indbygget i mobiltelefonen.

Det er blevet meget let at finde vej med disse hjælpemidler. Men en sådan teknik har ofte den virkning, at føreren stoler mere på teknikken end på de faktiske forhold i landskabet.

Når alt kommer til alt er det det sidste, der burde være styrende for bilisternes adfærd.

Men GPS'en sagde, at...

Flere og flere skovejere træffer biler i skoven, hvor føreren som undskyldning for tilstedeværelsen nævner, at deres GPS sagde, at de skulle køre den vej. Eller at diverse ruteplanlæggere på nettet anviste ruten.

Dette selvom der ved indgangen til skoven måtte være en færdselstavle med forbud mod bilkørsel. Eller der er opstillet skovskiltet, der også som piktogram har et kørselsforbud.

Så selvom en GPS således måtte anviser en bestemt vej, ændrer det ikke ved, at samfundets øvrige regler om adgang og færdsel skal følges.

Det officielle skovskilt indeholder et piktogram der forbyder bilkørsel. Nogle vælger at supplere med et færdselsskilt der gør forbudet endnu tydeligere.

Kontakt Skovforeningen

Markedet bugner med forskellige mærker og modeller i GPS navigationsanlæg, ruteplanlæggere o.l., men der er kun ganske få kortudbydere til disse mange forskellige anlæg.

Det er kun de færreste skovveje, der er medtaget på kortmaterialet. Normalt er veje, der ikke er åbne for

offentlig bilkørsel markeret med en særlig kode, og disse veje indgår da heller ikke i ruteplanlægningen. Men selvfølgelig kan der være fejl, hvor et vejstykke, der ikke er åben for offentlig bilkørsel, alligevel indgår i ruteplanlægningen.

Hvis skovejere finder ud af, at GPS navigationsanlæg eller ruteplanlæggere foreslår adgang ad veje, der ikke er åbne for almindelig bilkørsel, så kan man kontakte Skovforeningen med følgende oplysninger:

- Navigationsanlæg (mærke)
 - Indtastet rute der fører gennem skoven eller ad andre veje, der ikke er åbne for almindelig bilkørsel
- Skovforeningen vil herefter tage kontakt til kortudbyderen med henblik på at få vejstykket undtaget fra ruteplanlægningens oplysninger ved næste kortrevision. Kortrevisionerne foretages med varierende, men korte mellemrum.

Skovforeningen har ved tidligere lejlighed med positivt resultat foretaget sådanne henvendelser til kortudbydere.

Prøv selv

Prøv eventuelt Kraks ruteplanlægning på:

www.krak.dk > Ruteplan eller Teledanmarks ruteplanlægning på: www.degulesider.dk > Kort og ruter > Find rute for at se, om der er veje, der ikke er offentligt tilgængelige for bilkørsel indgår i ruteplanlæggeren.

FORSTPLANT
Udsøgte planter !

Skovbrugsentreprise

Gentilplantning af stormfaldsarealer

Gammel skov, og juletræsarealer, med robust plantemaskine, med rod/grenklipper.
Uforpligtende tilbud gives!

Skoventreprenør Michael Pedersen Tlf. 20 33 67 13 . www.skovplant.dk

Maskinel/manual plantning . Opsætning/nedtagning af hegn . Oparbejdning af juletræer/pyntegrønt
Afskærmet sprøjtning/udlægning af gødning . Manuel skovning

PONSSE

PONSSE C33 NY EFFEKTIV PARALLELKRAN

Ponsse AB

Västsurå
735 91 Surahammar
Tel: +46 (0)220 399 00
Fax: +46 (0)220 399 01

Maskinsælger

Arnold Carlsson

Tel: +46-70 399 03 60

Ponsse tilbyder nu vore kunder et endnu bredere sortiment af aggregatkræner. Den nye parallelkræner Ponsse C33 øger maskinernes muligheder for at dække alle skovningsopgaver endnu mere effektivt end tidligere. Krænernes store svingradius, gode geometri og 11 meters rækkevidde passer specielt godt til tynningsopgaver. Løftmomentet på Ponsse C33 er 190 kNm og kan monteres på Ponsse Beaver og Ponsse Ergo.

www.ponsse.com

Egedal Kommune

Rebild Kommune

Ærø Kommune

Esbjerg Kommune

Træer i de nye

En række af de nye kommuner har træer i deres kommunevåbener.

Eller de har træprodukter i form af træskibe.

Våbenet skal udformes efter de heraldiske regler.

De mange nye kommuner er ved at skabe deres egen identitet. Et af midlerne er at lave et kommunevåben der kan bruges på brevpapir, hjemmeside og mange andre steder.

En del af kommunerne har valgt at lade træer indgå i kommunevåbenet. Eller der indgår produkter af træ.

Nye kommunevåbener skal godkendes af Rigsarkivet, og indtil videre er der godkendt 28 nye våbener. Vi omtaler her de våbener der var klar sidst i januar, ud fra omtale på kommunernes hjemmesider.

Træer og blade

Fem kommuner viser træer i byvåbenet.

Egedal Kommune ligger nordvest for København. Navnet er et kompromis mellem borgerne i Stenløse, Ledøje-Smørum og Ølstykke. Egedal bruges for en kirke (og 3 gårde i området), men det er så beskeden lokalitet at det ikke er afsat på 1 cm kortet.

Kommunen skriver at eg optræder hyppigt på våbenskjolde "fordi 'Eg' henleder tankerne på noget gammelt, sejt, stærkt og ærværdigt". Stenløse Kommune havde således 9

egeblade i byvåbenet.

Byvåbenet viser et egetræ og tre dale. Det er et udtalt eksempel på et *talende våben*, fordi figurerne i våbenet afspejler navnet.

Rebild Kommune omfatter Rold Skov og dermed også Rebild Bakker. Byvåbenet udtrykker "Rebild Bakkers klare fortrin, bakkerne og bøgene, som præger den mægtige Rold Skov, der ligger som områdets naturlige forankringspunkt."

"Byvåbenet viser tre bøgetræer som i symmetrisk harmoni placerer sig på baggrunden med den grønne buede linje, som forestiller bakkerne, vi på vandring i skovbrynet kan se i horisonten."

"Farverne er hvid og grøn, som udtrykker henholdsvis klarhed og vækst og liv. Den klare luft i den grønne skov, men også en klar vision for fremtidig vækst i den levedygtige muld i bakkerne i generationer fremover."

Rold Skov har altså inspireret til kommunevåbenet. Blot kan man undre sig over at der kun vises bøgetræer, når det meste af skoven består af grantræer.

Ærø Kommune har valgt et byvåben som "bygger på landseglet fra 1442 med bølger, en spids høj og to træer. De to træer kan symbolisere en gammel bevoksning af lindetræer, bladene er derfor stiliserede lindeblade."

"Den blå og grønne farve kommer fra hhv. Ærøskøbings og Marstals nuværende våbener. Samtidig symboliserer farverne naturen – den

grønne ø i det blå hav – og to markante erhverv, landbruget og skibsfarten."

Det er lidt ærgerligt at man har anvendt lind, for meget tyder på at navnet Ærø henviser til ær, som formentlig har været vildtvoksende i den sydlige del af landet. (Se artikel af Erik Tillisch i DST 2001, s. 10).

Esbjerg Kommune har også valgt et lindetræ, suppleret med to ankre der henviser til søfarten. Det er lidt overraskende at vælge at lindetræ som næppe trives særlig godt i en by der ligger ud til Nordsøen.

Holbæk Kommune har tre lindetræer i sit våben der stammer fra 1938. Motivet kendes i byens første segl fra 1400-tallet, men kommunen kender ikke forklaringer på hverken lindetræerne eller bølgerne.

Tre kommuner har altså valgt linden i deres byvåben, selvom træet er ret sjældent i naturen. Det skyldes måske at linden er brugt meget i byerne. Den har derfor været kendt af byens vise fædre når de skulle beslutte sig for et byvåben.

Træfrø

To kommuner afbilder frø af træer.

Assens Kommune har brugt to symboler: "Bølgelinjer der henviser til havets bølger samt kommunens bakkede terræn, og bøgetræets frugt, bogen, der er et billede på spirende udvikling og desuden refererer til det gamle Baag Herred".

Både bølgelinjer og bog anvendes som grafiske elementer i kommunens visuelle identitet, bl.a. i bøger,

Holbæk Kommune

Assens Kommune

Vejen Kommune

Nordfyns Kommune

kommunevåbener

hvor de bruges som dekorativt element. Se nærmere i kommunens designguide.

Vejen Kommune er dannet af Brørup, Holsted, Rødding og Vejen kommuner og har gjort sig mange overvejelser om våbnet:

“Grokraft’, ’spireevne’ og ’sætte spor’ skabte den grundlæggende idé - et frø. Med højt til loftet – både bogstaveligt og i overført betydning – faldt valget på et træ – løn. Ethvert barn kender det smukke, vingede frø, der svæver som en helikopter, når man kaster det op i luften.”

“Bølgelinien symboliserer Kongeåen, som frøene nærmest vokser ud af – bryder en tidligere grænse og signalerer åens historiske betydning for områdets vækst.”

“Træet løn er vidt udbredt i hele Skandinavien. Det lyse, ensartede ved er stærkt og kan bruges til mange forskellige ting, f.eks. møbler, gulve, finer og køkkenredskaber. Men også til finere ting som violiner, klaverer, fagotter, skulpturer – og træsko.”

“Løn afspejler den ’midtlandskultur’, som – ifølge borgerne – beskriver den lokale mentalitet. Mens bøgen dominerer de østjyske købstads-kommuner og gran og fyr det flade, ydmyge Vestjylland, er løn mere selektiv. Træet har stor grokraft og sår sig selv overalt – et ungt træ kan vokse næsten 2 meter på et år – det kan man da kalde iværksætter!”

“Sidst i 1890’erne arbejdede Poul la Cour på Askov Højskole med bl.a.

at udvikle den ideelle vingeprofil til vindmøller. Hans forsøg blev forløber for vore dages møllevinger. Historien om Poul la Cour var en del af inspirationen, da valget faldt på et vinget – eller vindbåret – frø.”

“Det at være knudepunkt mellem mange færdselsårer, fra å og hærvej til motorvej og fibernet var også en del af borgernes billede af kommunen. Og 4 frø signalerer ligeværd i det nye kommunale fællesskab mellem jævnbyrdige partnere.”

Den gamle Rødding Kommune havde i øvrigt et talende kommunevåben. ‘Rødding’ betyder skovrydning, og våbenet viste tre stød og en hjulplov.

Træskibe

Fire kommuner har valgt skibe til deres byvåbener.

Nordfyns Kommune med Bogense som centrum viser et gammelt handelsskib. En flot tegning, men den afviger noget fra reglerne om enkelthed.

Guldborgsund Kommune er dannet af 6 kommuner og omfatter Falster og en del af Lolland. Sundet mellem de to øer er et centrum for kommunen, og man har derfor valgt et skib, der for fulde sejl stævner frem over sundets bølger. Den ene af de to farver er guld – som symbol på sundets navn.

“Skibet signalerer både dynamik og fremdrift - og det er to ord, som meget gerne skulle blive nært knyttet til Guldborgsund Kommunes udvikling”, siger formanden for sammenlægningsudvalget.

Nye kommunevåbener

De ældste danske kommunevåbener har udviklet sig af de gamle købstadssegl, hvis figurindhold undertiden var kompliceret.

De fleste kommuner har et godkendt våbenskjold, der findes i registret over kommunevåbener og -segl. Registret hører under Rigsarkivet og er oprettet for at beskytte våbener mod misbrug. Et kommunevåben kan ikke registreres, hvis det er i strid med heraldiske principper.

Langt de fleste nuværende kommunevåbener er blevet til i 1900-tallet. Figurerne er valgt ud fra geografisk og landskabeligt særpræg, traditionelle erhverv, karakteristisk flora eller fauna, historiske begivenheder eller mindesmærker, de gamle herredssegl m. m.

Kommunalreformen har medført at mange kommuner er sammenlagt med andre, og det har skabt behov for nye kommunevåbener.

I nogle tilfælde har de nye kommuner videreført et våben, som har tilhørt en af de gamle kommuner. Det har givet anledning til, at sådanne våbener er blevet nyttegnet og figurindholdet er forenklet. I andre tilfælde har man ønsket at skabe helt nye våbener.

Kilde: Statens Arkiver, www.sa.dk

Guldborgsund Kommune

Frederikssund Kommune

Kerteminde Kommune

Jammerbugt Kommune

Tre af de gamle kommuner havde i øvrigt et skib i byvåbnet: Nykøbing, Nysted og Stubbekøbing.

Frederikssund Kommune viser ”fjorden omgivet af to landsider med et vikingskib der danner bro over fjorden. Farverne er sølv og kongeblå.”

Kerteminde Kommune viser stævnen på Ladbysskibet, den vigtigste genstand på byens museum. Skibet blev omkring 925 brugt som grav for en høvding.

Enkelhed

Det er tit det mest enkle der er det mest virkningsfulde. Det ser man tydeligt hvis man går uden for temaet om træer og træ.

Jammerbugt Kommune omfatter bl.a. Fjerritslev og Brovst og har valgt et byvåben med kun tre elementer.

”Havet er det blå parti og landet det grønne parti. Fuglen er den frie fugl – den er holdt i hvide farver. Selve Fuglen favner hele området – en helhed og markerer samtidig Jammerbugtens kystlinie. Fuglen kigger fremad og har overblik. Samtidig er der dynamik, fart og luft under vingerne.”

sf

Kilder:

Statens Arkiver (www.sa.dk/sa/rigsvaaben/nye2006.htm). Her er flere artikler om de nye kommunevåbener og heraldik, og man kan se de godkendte våbener. De fleste kommuner omtaler byvåbnet på hjemmesiderne: www.egedalkommune.dk, www.rebild.dk, www.aeroekommune.dk, www.holbaek.dk, www.assens.dk, www.nyvejenkommune.dk, www.def6kommuner.dk (om Guldborgsund), www.frederikssund.dk, www.kert-mus.dk (om Ladbysskibet), www.jammerbugt.dk

Om heraldik

Skikken at bruge våbenskjolde med let genkendelige figurer i klare kontrasterende farver opstod i middelalderen.

Oprindeligt blev de brugt af fyrster og adel. Derfor havde kendetegnene skjoldform og kombineres ofte med hjelm og andet tilbehør. Skjoldet forsvarede man sig med, og det viser en persons eller slægts identitet. Derfor blev det gengivet i segl, på genstande, bygninger, gravsten m.m.

Senere blev våbenskjold også brugt af fredelige kvinder og gejstlige. Kundskaben om våbener og den kunst, der gengiver dem, kaldes heraldik (heraldskunst).

Heraldiske regler

Målet har været at et våben skal være let at opfatte på afstand, med et enkelt figurindhold og få farver - helst én enkelt figur og to farver ialt.

Det har ført til udvikling af heraldiske regler som er normer for våbeners indhold, farvelægning og sammensætning. De har været holdt i hævd siden våbenkunstens opståen og ligger i klar forlængelse af dens middelalderlige oprindelse.

Skjoldfigurerne tegnes uden brug af perspektiv og er ikke naturalistiske. Dyr og planter fremtræder i stærkt stiliseret form. Valget af figurer er præget af, hvilke motiver man kunne forestille sig i middelalderen, og derfor vises kun sejlskibe og ikke motorskibe.

En særlig gruppe af skjoldfigurer dannes ved delingslinjer af forskellig art, hvorved der fremkommer figurer som bjælke, pæl, sparre m. fl. Figurerne får især karakter ved deres fladevirkning og udfylder skjoldet eller feltet mest muligt. (En sparre er en figur med to arme som løber sammen i en spids vinkel).

En genstand som bevæger sig mod højre opfatter vi i dag således at den bevæger sig fremad og udad. Retningen i et skjold ses imidlertid fra bærerens side, dvs. at højre og venstre er byttet om. Når vi ser at skibene sejler til venstre er de altså – heraldisk set – på vej fremad og ud i verden.

Skjoldet farvelægges ved brug af ganske få rene, ublandede farver (tinkturer). De heraldiske farver er: rød, blå, sort, grøn – de ”egentlige farver” – samt gul og hvid – der kaldes metaller og kan gengives som guld og sølv.

Fladerne farvelægges således, at metal støder op til farve, f. eks. en guld løve på rød bund, en blå sparre på sølv bund. Derved bliver det let at erkende figuren på afstand.

Et våbenskjold er velegnet som kendetegn for en kommune. Principperne for udformningen af et våben svarer til grafiske idealer i nutiden. Enkelhed og få farver er en fordel når våbnet skal gengives i lille format, på en hjemmeside m.m.

Kilde: Statens Arkiver, www.sa.dk

Kommunernes truede dyr og planter

Borgmesteren for Vejle Kommune fik et nytårskort fra miljøminister Connie Hedegaard med en rød glente. Og borgmesteren for Næstved Kommune fik et billede af en klokkefrø. Anledningen var at kommunerne fra årsskiftet har overtaget ansvaret for naturbeskyttelsen i det åbne land fra amterne.

“Med kommunalreformen har vi også på naturområdet et nyt Danmarkskort. Jeg har derfor valgt at sende en nytårshilsen til kommunerne for at skabe opmærksomhed om de planter og dyr, som vi har forpligtet os til at beskytte. Jeg har sendt et billede af en art, som kræver en særlig indsats for at blive bevaret i den pågældende kommune”, forklarer miljøminister Connie Hedegaard (K).

Klokkefrøen har således et af sine få levesteder i Danmark i Næstved Kommune. Derfor har amtet gennem de seneste år lavet nye vandhuller, hvor klokkefrøerne kan yngle.

“Jeg har også sendt denne hilsen for at opfordre til samarbejde mellem kommunerne og staten på naturområdet. Danmark har - som andre lande - forpligtet sig til at stoppe tabet i den biologiske mangfoldighed senest i 2010. Det er en stor opgave, som må løftes i fællesskab mellem stat, kommuner og offentligheden.”

“Regeringen lægger vægt på, at der skabes et sammenhængende netværk af naturområder. Over de næste 3 år vil vi bruge godt 700 mio. kroner på natur- og vandområdet - herunder 558 mio. kr på naturgenopretning. Selve naturplanlægningen sker i kommunerne, men Miljøministeriet vil hjælpe kommunerne med vejledning og dialog”, siger miljøministeren.

Kilder: www.mim.dk 1.1.07 og www.sns.dk 2.1.07

Eksempler på truede arter i den enkelte kommune:

Planter

Otteradet ulvefod (Vejle)
Lille blåpil (Ikast-Brande)
Ugrenet edderkopurt (Middelfart)
Trekloftalant (Århus)
Nikkende kobjælde (Nordfyn, Assens)
Tørveviol (Furesø)
Opret Kobjælde (Dragør)
Melet kodriver (Høje Tåstrup)
Lav Hindebæger (Kerteminde)

Orkideer

Salep-gøgeurt (Samsø)
Tyndakset gøgeurt (Odder, Lange-land)
Stor gøgeurt (Hedensted, Fredericia)
Majgøgeurt (Nyborg)
Mygblomst (Frederikssund)
Langsporet gøgelilje (Ringsted)
Baltisk gøgeurt (Køge)
Prikklæbet gøgeurt (Gentofte)

Insekter mv.

Grøn Mosaikguldsmed (Frederiksværk-Hundested, Gribskov, Helsingør, Hillerød, Fredensborg, Hørsholm, Egedal)
Grøn Kølleguldsmed (Holstebro, Randers, Herning, Favrskov)
Stor kærkuldsmed (Allerød, Rudersdal, Guldborgsund)
Hedepletvinge (Frederikshavn, Jammerbugt, Vesthimmerland, Rebild)
Tykskallet malermusling (Odense)

Padder

Klokkefrø (Ærø, Odsherred, Kalundborg, Slagelse, Næstved)
Grønbroget tudse (Hvidovre, Vallensbæk, Greve)
Strandtudse (København)
Spidssnudet frø (Ballerup, Herlev, Albertslund, Glostrup, Solrød)

Fugle

Engryle / almindelig ryle (Læsø)
Rød Glente (Hjørring, Syddjurs, Skanderborg, Horsens, Vejle, Kolding, Holbæk)
Skestork (Aalborg, Ringkøbing-Skjern)
Hjejl (Thisted)
Lysbuget knortegås (Morsø, Mariager Fjord, Struer, Skive)
Brushane (Lemvig, Tårnby)
Markpiber (Norrdjurs)
Hedehøg (Esbjerg, Tønder)
Hvidbrystet præstekrave (Fanø)
Havørn (Haderslev, Fåborg-Midtfyn, Lolland)
Guldpirol (Sønderborg)
Splitterne (Brøndby)
Sortterne (Roskilde)
Vandrefalk (Stevns, Vordingborg, Bornholm)
Sortspætte (Lyngby-Taarbæk)
Klyde (Ishøj)
Hvinand (Gladsaxe)

Pattedyr

Odder (Brønderslev-Dronninglund, Silkeborg, Varde, Billund)
Damflagermus (Viborg)
Hasselmus (Åbenrå, Svendborg, Lejre, Sorø, Faxe)
Skimmelflagermus (Frederiksberg)
Vandflagermus (Rødovre)

Naarva-Grip
FELLING HEADS

Naarva-Grip 1000-23E
Smidig energifælder til traktoren. Vægt kun 225 kg. Klippediameter Ø 23 cm. Stabilt fældehoved der fungerer med traktorens hydraulik.

Steg Master 1000-25
Fældehoved der afgrener og afkorter i samme maskine, hvis opgaverne er under 25 cm i diameter. Fungerer i traktor hydraulik eller lignende.

www.pentinpaja.fi

Import: Stephen Servé -Handelsfirmaet.
Landsdækkende forhandleret
Tlf 70235001 mob 21765003
mail : shs@serve.dk

Stormfald i Sverige

Det sydlige Sverige blev ramt af et stormfald på 12 mio. m³ d. 14. januar. Langt mindre end stormfaldet i 2005 på 75 mio. m³.

Målet er at alt træ er ude af skoven inden 1. juli. Priserne på råtræ er uændrede, og afsætningen er god.

Danmark blev ramt af en kraftig storm den 14. januar, med vindstød af orkanstyrke i det vestlige og nordlige Jylland. Men de danske skove slap for stormfald.

Det gik noget hårdere til i Sverige. Stormen – som har fået navnet "Per" – væltede 12 mio. m³ fordelt over hele det sydlige Sverige.

Det er væsentligt under "Gudrun" som i januar 2005 væltede 75 mio. m³. Og væsentligt under en normal årshugst i Sverige som er 75-80 mio. m³. Markedet for råtræ er særdeles godt for tiden, og der burde ikke være problemer med at afsætte det væltede træ.

Ramte hele Sydsverige

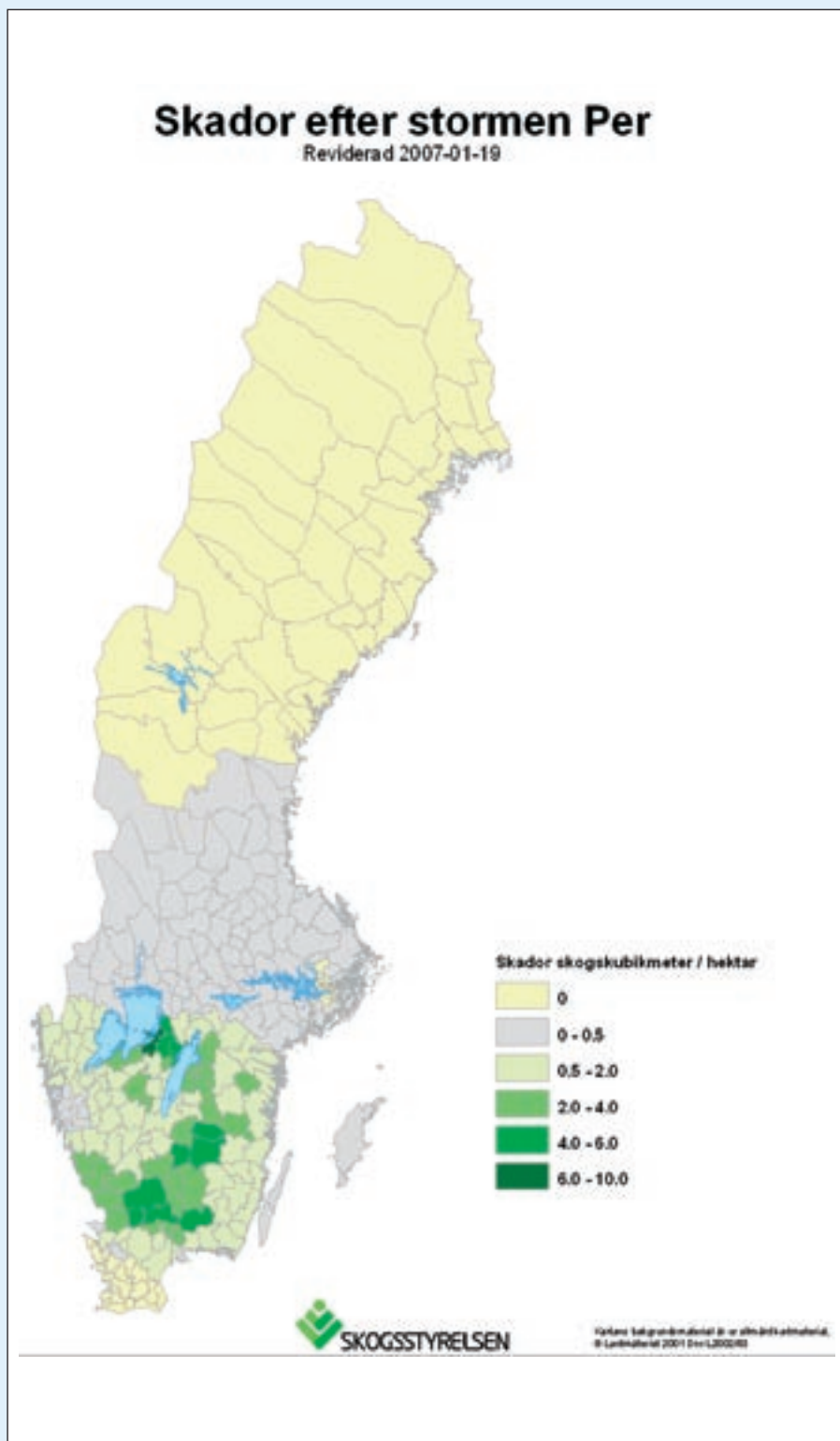
Per gik lidt længere nordpå end Gudrun, og den ramte et betydeligt større område – helt op til nord for Stockholm.

Denne gang faldt der relativt mest – op til 6-10 m³/ha – mellem de to store søer; her var stormfaldet ubetydeligt for to år siden.

Længere sydpå omkring Vetlanda faldt der 4-6 m³/ha mod 20-30 m³/ha i 2005.

Omkring Ljungby faldt der også 4-6 m³/ha hvor man var helt oppe på 40-60 m³/ha for to år siden. I dette område var vinden kun oppe i styrke 9, stormende kuling, og stormfaldet skyldes nok at mange bevoksninger blev åbnet op for to år siden.

Den sydsvenske skovejereforening Södra har opgjort at der hos deres medlemmer er væltet 6 mio. m³. Det svarer til et halvt års normal hugst.

Stormfaldet efter "Per" er spredt over et meget stort område af Sverige. Men mængden pr. ha er beskednen.

Også skovfyr er væltet. Foto: Jens Johansson, Sydved.

Södra koncentrerer sig om at skove det væltede træ og har derfor indført stop for nye hugstafalter. De fraråder kraftigt skovejerne selv at skove frisk stående træ.

Södra køber alt træ fra stormfaldet til uændrede priser og med uændrede kvalitetskrav. Det samme gælder for Sydved som har 2 mio. m³ stormfald og indkøber træ til cellulosefabrikker ejet af Stora Enso og Munksjö.

Barkbillerne

Oparbejdning af stormfaldet er ikke noget stort problem. Det er overkommeligt i omfang, man har erfaringer fra 2005, og de svenske savværker kan sælge alt hvad de kan skære. Det svenskerne tænker på er snarere risikoen for angreb af barkbiller.

En normal bestand af barkbiller lægger kun æg i døde og stærkt svækkede træer. Men hvis bestanden er stor nok – og træerne er svækkede af fx tørke – så kan de angribe stående friske træer.

Bestanden voksede efter stormfaldet i 2005, fordi der var masser af ynglemateriale til barkbillerne og sommeren 2006 var ret varm og tør. I løbet af 2006 havde de angrebet 1,5 mio. m³ stående granskov.

I 2007 ville der være risiko for et større angreb, og skovejerne blev opfordret til i løbet af vinteren at eftersøge alle svækkede træer og skove dem. En metode som kaldes "sök och plock".

Netop i denne sæson har de fleste biller valgt at overvintre i stående træer og ikke i jorden. Derfor vil man få god effekt ud af at skove angrebne træer og fjerne dem fra skoven.

Strategi mod billerne

Det nye stormfald har gjort at der er mere ynglemateriale til rådighed. Derfor har Södra sammen med Skogsstyrelsen meldt en strategi ud:

1. Skove og bortkøre stormfældet træ.
2. Fjerne stående træer der er angrebet af barkbiller, gerne samtidig med oparbejdning af stormfaldet.
3. Udlægning af fangtræ, dvs. små bunker af træer der er behandlet med et duftstof (feromon) som lokker billerne til – samt et insekticid.
4. Eventuelt kan man også bruge feromonfælder som lokker de sværmende biller til.

Skogsstyrelsens mål er at 9 ud af 10 stormfældede træer er ude inden 1. juli.

"Hvis der er mindre end 1,5 mio. m³ stormfældet træ tilbage i skoven 1. juli, så kan vi undgå at barkbilleangrebet forværres på grund af januarstormen", siger chefen for Skogsstyrelsens analyseafdeling.

Netop 1,5 mio. m³ var den mængde der lå i skoven 1. juli 2006, 1½ år efter Gudrun. Det er et realistisk mål fordi der er en stor maskinkapacitet til rådighed, fordi der er erfaringer med oparbejdning af stormfald, og fordi afsætningen er særdeles god.

Meget afhænger af vejret i sommeren 2007. Bliver den kold og våd sker der ingenting – billerne lægger få æg, og træerne er sunde og friske. Bliver den normal bliver der en del angreb på stående sunde træer, og bestan-

Stormen i Sverige

På den svenske Kattegatkyst gav "Per" en middelvind op til 30 m/s, stærk storm, og vindstød i orkanstyrke med 40 m/s. Inde i landet målte man vindstød af stærk storm i Växjö.

Der var tre omkomne på grund af væltede træer i løbet af dagen, og 280.000 svenskere var uden el om søndagen.

I 2005 var man oppe på 33 m/s i middelvind og vindstød op til 42 m/s. De fleste steder var vindstyrkerne 3-5 m/s kraftigere under Gudrun.

Ljungby målte således 22 m/s i vindstødene i 2007 mod 33 m/s i 2005. I Malmö var de tilsvarende tal 26 m/s hhv. 32 m/s. Længere nordpå var forskellene mindre – 27-29 m/s i vindstød i 2007 mod 32-34 m/s i 2005.

Stormfald

Skogsstyrelsen har opgjort stormfaldet i kommuner. Hårdest ramt er Mariestad ud til Vänern hvor der er væltet 6-10 m³/ha. Lige vest for over mod Karlsborg er der 4-6 m³/ha.

Stormfaldet er ligeledes 4-6 m³/ha syd for Vättern, omkring Sävsjö-Vetlanda-Eksjö. Og i det sydlige Småland omkring Ljungby-Älmhult-Tingsryd.

Endnu mindre stormfald på 2-4 m³/ha findes i en stor halvbue fra Mariestad ned over Ljungby ud til Varberg og Halmstad.

Der findes flere kort over stormfaldets fordeling, både i 2007 og i 2005, på www.svo.se

den øges. Bliver den varm og tør kan virkningerne blive endnu kraftigere.

Men alle aktører i Sydsverige sætter nu alle kræfter ind på at gøre arbejdet for billerne så besværligt som muligt.

sf

Kilder: www.svo.se – www.sodra.se
– www.sydved.se – www.holmenskog.se – www.dmi.dk

Stormen i Norge

Stormen ramte kun det allersydligste Norge, bl.a. området omkring Oslofjorden. Viken skog-eierforening – som dækker området omkring Oslo – melder om 20-25.000 m³ stormfald.

Stormen i Danmark

Stormen "Per" ramte Danmark i løbet af søndag den 14. januar. Den højeste middelvind (målt over 10 minutter) var 29 m/s i Hirtshals kl. 13. Grænsen til stærk storm (=vindstyrke 11) er 28,5 m/s.

De kraftigste vindstød var 37 m/s i Hirtshals, men flere steder i landet blev der målt vindstød af orkanstyrke (vindstyrke 12, over 32 m/s).

Stormfald

Dansk Skovforening har kun meldinger om små spredte fald samt mindre fladefald i området omkring Thy. Billedet er fra Åstrup ved Holbæk hvor der lå 4 træer i 2 bevoksninger.

Tyskland: Færre skader end frygtet

Få dage efter stormfaldet i Sverige blev Tyskland ramt af stormen "Kyrill" den 18.-19. januar. Den forårsagede omfattende skader på det civile samfund med 10 dødsopofere i Tyskland (samt 24 døde i andre lande).

Stormen blev dog knapt så kraftig som ventet, og den bevægede sig hurtigt over landet. Statssekretær Peter Paziorek fra det tyske landbrugsministerium siger i en pressemeddelelse: "Omfanget af skader i skovene er mindre end frygtet".

Stormfaldet skønnes til omkring 25 mio. m³; det er under halvdelen af en normal århugst på 60 mio. m³. Det er også mindre end de seneste store stormfald (Wiebke, 1990: 75 mio. m³ og Lothar, 1999: 35 mio. m³).

Stormen ramte især den centrale del af Tyskland. Den hårdest ramte delstat er Nordrhein-Westfalen med

10-12 mio. m³, heraf 80% i Sauerland og Siegerland. I Bayern ligger 4 mio. m³, i Hessen 2-3 mio. m³, i Niedersachsen 2 mio. m³ (især Harz, Solling, Weserbergland og Osnabrück-området) og i Baden-Württemberg 0,5 mio. m³.

Peter Paziorek fortsætter: "Trods de lokalt meget store skader, så forventer vi ikke at det stormfældede træ vil føre til forstyrrelser af det tyske marked som helhed. Vi går ud fra at det faldne træ kan blive oparbejdet hurtigt, og at det uden problemer kan opsuges af markedet som følge af den meget høje efterspørgsel på træ." Flere andre aktører kommer med lignende udtalelser.

Priserne på råtræ er højere i Tyskland end i bl.a. Sverige og Danmark. I efteråret har priserne endda været så høje at bl.a. Skogssällska-

pet har eksporteret en del træ fra Sverige til Tyskland.

Andre lande

Kyrill ramte også flere andre lande, men samlet blev det kun godt 0,6 mio. m³: Frankrig under 300.000 m³, det sydlige Belgien: 300.000 m³, og Storbritannien 50.000 m³.

Samlet stormfald

De to storme Per og Kyrill har dermed væltet i alt ca. 38 mio. m³, primært i Sverige og Tyskland. Det er godt 1/10 af den årlige hugst i EU på 330 mio. m³ om året.

Kilder:

www.bmelv.de, www.zmp.de, www.ml.niedersachsen.de, www.forstverein.de, www.unece.org/trade/timber, www.skogssallskapet.se

GODE BILISTER

KØRER SIG TIL EN BILLIGERE BILFORSIKRING

Ring 54 70 77 84 eller besøg www.gf-forsikring.dk

GF FORSIKRING

GF-Skov og Natur · Torvet 11, Postboks 16 · 4990 Sakskøbing · klub129@gf-forsikring.dk

- Køb af træ på roden
- Maskinskovning
- Udkørsel af træ
- Maskinplantning
- Oprilning
- Rydning af stød og kvas
- Knusning
- Reolpløjning
- Rodfræsning

Skoventreprenører

Skovgade 20
7300 Jelling
Biltel. 22 25 50 21
20 73 71 73
Fax 76 80 14 00

Stormvejr giver ikke stormfald

Middelvinden skal op omkring orkanstyrke før der bliver større stormfald.

Hvis DMI varsler stormvejr, så vil der næppe komme stormfald i større omfang.

Forklaringen er at når meteorologerne taler om vind af *stormstyrke*, så er der tale om vindstyrker over 24 m/s. Men der er langt op til vind af *orkanstyrke*, over 32,0 m/s, og det er først her der sker større skader på skovene.

Tabel 1 viser en række af de orkaner som har ramt dansk skovbrug, og der nævnes den kraftigste vind der er målt på landjorden – ofte på den jyske vestkyst. Alle større stormfald er optrådt efter der er målt middelvind af orkanstyrke – og

vindstød der er endnu højere.

Tabel 2 viser de fem storme fra denne vinter. I alle fem har man målt vind af stormstyrke – men der har ikke været stormfald af betydning.

Vindstyrken i skovene er noget lavere end hvad der måles på kyststationerne. Når vinden kommer ind over land bliver den bremset af bakker, huse, træer osv.

Vindstødene er nok det mest skadelige for træerne, fordi de bliver rusket, ofte fra flere retninger.

Træerne kan godt modstå et pres fra en konstant vind, fordi stammen bøjer sig, og grenene giver efter; dermed reduceres den kraft der påvirker træet. Men kommer der et pludseligt vindstød kan træet ikke nå at give sig, og vinden får maksimal virkning.

Konklusion

Hvis man skal skønne om en vejrsigt giver risiko for et større stormfald, så skal kyststationerne måle en middelvind på 30-32 m/s – omkring orkanstyrke.

Der kan dog forekomme stormfald ved vindstyrker en smule under disse grænser:

- 1) Hvis der få måneder før har været et stort stormfald, som har blottet mange bevoksninger.
 - 2) Hvis stormen er meget langvarig, som i 1981.
 - 3) Hvis jorden er våd, eller løvtræerne har blade.
 - 4) Hvis der falder regn eller sne sammen med stormen, fordi det vil forøge vægten af kronerne.
- Men alt i alt – hvis der "kun" er varslet stormvejr, vil der altså næppe optræde større stormfald.

sf

Tabel 1. De kraftigste vindmålinger på landjorden i udvalgte orkaner med stormfald.

Tidspunkt	Middelvind m/s	Vindstød m/s	Målested	Stormfald mio. m ³	Område	Noter
17.10.1967	37	45 (skøn) 1)	Brandelev, hhv. Kastrup	2,3	S for Esbjerg-København	Jorden var opblødt, meget turbulent, løvtræer med blade
24.-25.11.1981	33	ca. 45	Thyborøn, hhv. Hvide Sande, Røsnæs	3,2	Midt-N-Jylland, N-Sjælland	Langvarig storm, næsten 2 døgn
03.-04.12.1999	38,1 2)	51,4 2)	Rømø	3,6	S-Jylland, Fyn, Sjælland	
29.-30.01.2000	33	43	Thyborøn, hhv. Hvide Sande	0,2	Midt-Jylland, N-Jylland	
08.01.2005	35	46	Hanstholm	2,0	N-Jylland, Midt-Jylland	

Kilder: Vejret årgang 82, februar 2000, www.dmi.dk, Skoven 2/1993, 1/2000, 3/2000, 2/2005.

1) Målingerne var ikke helt korrekte da der var en træghed i datidens vindstødsålere. Målere i Kastrup og Værløse blev blokeret under orkanen.

2) Der var udfald fra vindmåleren. 1999 stormen havde de højeste vindstyrker der er målt i Danmark. Sidst i december 1999 var der 2 kraftige orkaner i Frankrig, Tyskland, Spanien mv. med omfattende stormfald, og der var vindstød op til 47 m/s

Tabel 2. De kraftigste vindmålinger på landjorden i de fem storme i 2006-2007. Ingen har givet stormfald af betydning.

Tidspunkt	Middelvind m/s	Vindstød m/s	Målested
27.10.2006	24,2	33,4	Torsminde, Røsnæs
01.01.2007	25,7	38,1	Hanstholm
12.01.2007	25	37	Thyborøn
14.01.2007 1)	29	37	Hirtshals
18.01.2007 2)	26	31	Rømø

Kilder: www.dmi.dk 27.10.06, 3.1.07, 12.1.07, 15.1.07. 1) Denne storm gav stormfald i Sydsverige. 2) Denne storm gav stormfald i Midtjylland.

Vindstyrker

“Orkan”, vindstyrke 12: Over 32,6 m/s (117 km/t)

“Stærk storm”, vindstyrke 11: Over 28,5 m/s (103 km/t)

“Storm”, vindstyrke 10: Over 24,5 m/s (89 km/t)

“Middelvind” er den gennemsnitlige vindstyrke målt over 10 minutter

Typograf-situationen: Forbered evt. indsats!

I løbet af perioden november-januar er overvintringssituationen for typograferne blevet undersøgt på 7 distrikter i Jylland og på Sjælland.

Siden gennemgangen i august 2006 har der ikke sket flyvning på trods af, at der har været rigtig mange voksne biller klar under barken. Antagelig er deres adfærd i efteråret bestemt af daglængden. Under alle omstændigheder har de ikke ladet sig provokere til flyvning på trods af de høje temperaturer gennem hele efteråret.

Flere steder har angrebene på stående træer vist sig mere omfattende end først antaget. Dette skyldes i høj grad, at det fugtige vejr i efteråret har holdt kronerne grønne, selv om hele stammen har været koloniseret af barkbiller. Angrebene aggresivitet viser sig også ved, at de angrebne træer kan findes 20-30 meter ind bag de eksponerede rande samt i ueksponerede nordvendte rande.

Det ser ud som de mest omfattende angreb siden 1982. *Hvis foråret og sommeren 2007 bliver lige så gunstig for typografen som 2006, vurderes risikoen for angreb på stående friske træer som meget stor.*

Mild vinter

“Hvad betyder den milde vinter for overlevelsen”, har flere spurgt. Typografen kan sagtens klare en hård vinter. De voksne har det bedst i stabilt frostvejr og klarer nemt -20 gr. Larver og pupper dør derimod i frostvejr.

Ved skiftende frost og tø eller lave plusgrader vil der forekomme relativt større dødelighed pga. svampesygdomme og på grund af den fysiologiske belastning som tilpasningen til skiftende forhold vil udgøre.

Begræns angreb

Udtransport af angrebne stammer i løbet af vinteren har kunnet og kan stadig reducere tætheden af typografer i skoven. Dermed reduceres risikoen for angreb på stående, friske træer i det kommende forår. Træer hvor barken er faldet af rummer ingen typografer og udgør derfor ikke længere nogen risiko.

En stor del – i mange tilfælde halvdelen af barkbillerne – er trukket ud til overvintring i skovbunden. Det må derfor anbefales, at man er opmærksom på nye angreb på randtræer efter forårsflyvningen.

Der er behov for en indsats i løbet af vinteren for at undgå angreb af typografer.

Hvis man ønsker at imødegå risikoen for angreb på stående skov, kan det ske ved at styre angrebene til fangtræ: stående træer eller liggende stammer med frisk, ubeskadiget bark som forsynes med syntetisk feromon. Se også “Effektiv håndtering af typograf-problemet” (Skoven 9/06 eller www.skovforeningen.dk > 2. maj 2006)

Syntetisk typograf-feromon kan købes hos den norske producent KjemiKonsult AS, kontakt: Yngve Stenstrøm yngve.stenstrom@umb.no. Dispenserne hedder “Norlure” og koster 400 NOK for en pakke med 10 stk.

Feromon skal være monteret inden typografens flyvning – dvs. *inden 1. maj*, og angrebne effekter skal

være ude af skoven inden den ny generations fremkomst – dvs. *inden 1. juli*.

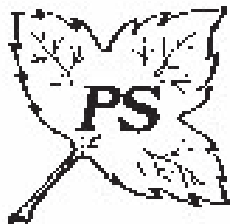
Etablering af fangtræ og organiseringen af udtransport efter påflyvning kan med fordel planlægges allerede nu. Vi vil følge flyvningen af typograf i et antal overvågningsfælder og løbende orientere om forløbet.

Hvis man frygter angreb af stribet vedbører (har betydning på tømmer) er fristen for udtransport eller beskyttelse med et insekticid *inden 1. april*.

31. januar 2007, Hans Peter Ravn, Skov & Landskab, KU

Planter til: Pyntegrønt & juletræer, skov, læ & vildt.

Barrods- & dækrodsplanter

Peter Schjøtt's Planteskole

7361 Ejstrupholm

Tlf. 75 77 25 52 · Fax. 75 77 31 34

E-mail: p.s@planteskole.dk

Se fremtidens fordele på www.planteskole.dk

Tidlig pollensæson

Udsendelsen af "Dagens Pollental" startede allerede den 10. januar. Det er den tidligste start på pollensæsonen i de 28 år der er målt, og over en måned tidligere end i en gennemsnitlig sæson.

De første pollen af el og hassel blev målt allerede den 1. januar (og få dage senere fulgte græs og bynke). Og da de følgende dage også gav fangst af pollen besluttede DMI altså at starte årets målinger. Målingerne kan ses på www.dmi.dk > Danmark > Pollen

Træerne er blevet fristet af den megen varme i efteråret og den første del af vinteren. El og hassel blomstrer normalt fra midt i februar til midt i april. De tidligt blomstrende arter er meget afhængige af vejret, og starten kan derfor variere op til to måneder afhængigt af vejret.

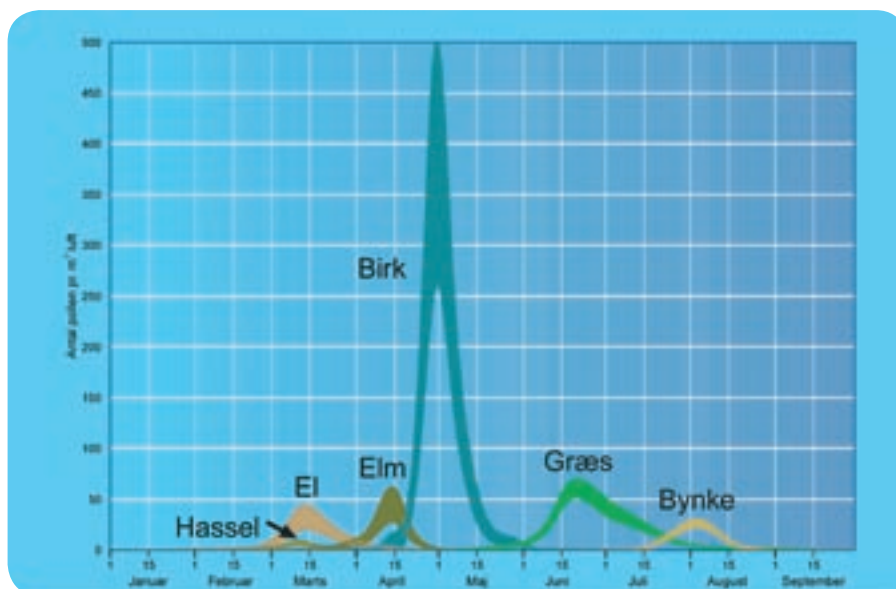
Pollen måles af hensyn til allergikere hvis øjne og næse løber i vand når de irriteres af pollen. Figuren viser hvordan sæsonen normalt forløber.

Regn og blæst vil normalt give en kort sæson med små mængder pollen, og det samme gælder hvis der kommer frost efter raklerne er sprunget ud. Derimod vil varmt, tørt og stille vejr give en stor produktion af pollen som bliver hængende i luften i ugevis.

Kilde: www.dmi.dk 11.1.07

El begyndte at sprede pollen allerede omkring nytår. De gule rakler er åbne, mens enkelte mørkebrune rakler stadig er i hviletilstand. Selv i frostvejr udsendes der pollen. Billedet er optaget d. 24. januar i 3 graders frost på Midsjælland, og ved at ryste på grenen kom der tydelige pollenskyer ud.

Pollenkalenderen som viser hvornår træer og urter normalt producerer pollen, baseret på målinger i perioden 1984-2001 i København.

**HJORTHEDE
PLANTESKOLE**

PLANTER TIL:

- SKOV
- LÆHEGN
- LANDSKAB
- JULETRÆER
- PYNTEGRØNT
- SKOVREJSNING

- Sender til hele DK!

Tlf. 86 68 64 88

Fax 86 68 64 40

www.hjorthede.dk

L. K. Skovservice

v/ skoventreprenør Lars Kildsgaard

Totalentreprise:
Skovbrug og juletræer

Speciale:
Grenknusning/rodfræsning

Tlf. 86 84 81 33 • Fax 86 84 81 77 • Biltlf. 40 18 44 81 • E-mail: lkskovservice@mail.tele.dk • Engetvedvej 3 • 8653 Them

Hybridlærk

– en forbavsende overlegenen træart

Af Hans Roulund,
Skov & Landskab, KVL

Danske frøkilder af hybridlærk er afprøvet i to forsøg.

Hybridlærk giver generelt en stor gevinst i forhold til japansk lærk hvad angår tilvækst. For andre egenskaber er billedet lidt mere blandet.

Lærk er velegnet som forkultur eller ammetræ, i skovrejsning og i naturnær skovdrift.

Når hybrider selvforrynger sig kommer der med tiden en stor spredning.

Visse fagudtryk inden for skovbruget er forklaret sidst i artiklen. Red.

Der findes i alt 7 arter af lærk, og alle er udbredt på den nordlige halvkugle. De fleste af lærkene er i stand til at krydse sig – hybridisere – med flere af de andre arter.

Der er, som de fleste ved, ingen naturligt forekommende lærk i Danmark, men traditionelt har man dyrket europæisk lærk *Larix decidua*, Mill. og japansk lærk *Larix kaempferi* Sarg. Det er hybriden mellem disse to arter, der er interessant for Danmark og en række lande i Nord- og Mitteleuropa.

Omkring 1915 blev naturlige krydsninger mellem europæisk og japansk lærk opdaget i en park ved Dunkeld i Skotland. På Arboretet modtog Syrach-Larsen i 1936 et frøparti fra Dunkeld, hvoraf en del blev betegnet som hybrider.

Tabel 1. Fortegnelse over kårede frøavlsbevoksninger. Blå: europæisk lærk, gul: hybridlærk, grøn: japansk lærk.

Bevoksning	Skovdistrikt	Skov og afdeling
F.81	Jægersborg Statsskovd.	Jægersborg Hegn 23, 16
F.272	Vallø	Skovhusvænge 52c
F.374	København Statsskovd.	Ravnsholt 1119c (østdel)
FP.201	Planteavlsstationen Statsskovd	Planteavlsstationen 3b
FP.203	Planteavlsstationen, DSB	Banen København-Holbæk-Kalundborg DSB 13
FP.211	Sorø	Sorø, Sønderskoven 762
FP.618	DDH, Østjylland	C.E. Flensborg 30
FP.626	DDH, Østjylland	C.E. Flensborg 98
FP.205	Planteavlsstationen, DSB	Banen Holbæk-Kalundborg
FP.237	Randbøl Statsskovd.	Grund skov 260
FP.636	DDH, Skovfrøcentralen	Tvilum Skovgård 731a
F.783	Sostrup	Overskoven 81a,88b,101a,101b
FP.601	DDH, Østjylland	C.E. Flensborg 19 k
F.410	Gråsten Statsskovd.	
	tidl. Aabenraa Statsskovd.	Frøslev 3573a
FP.615	DDH, Østjylland	C.E. Flensborg 137 b
F.40 a	Sostrup	Overskov 25
F.40 c	Sostrup	Overskov 12
FP.285	Frederiksborg Statsskovd.	
	tidligere Tisvilde/PL	Tisvilde Hegn 153d, 155d

De viste overlegenhed i vækst og form, samt resistens mod lærkekræft. Det gjorde, at Henrik Keiding startede et intensivt forædlingsprogram.

Hvor kommer frøet fra?

Såvel Statsskovenes Planteavlsstation som Hedeselskabet (nu Hededanmark a/s) har anlagt flere frøplantager til fremstilling af hy-

bridlærk. Et kig i Plantedirektoratets Fortegnelse over kårede frøavlsbevoksninger *) viser, hvad der forhandles af danskavlet lærkefrø. Se tabel 1.

Det er veldokumenteret, at hybridlærken vokser betydeligt

*) Fortegnelsen ses på www.plantedir.dk > Skovbrug > Kåring af skovtræer.

Foto 1. Hybridfrøplantage FP211, Sorø. (Foto: Bjerne Ditlevsen).

stærkere end begge de rene arter i ungdommen og i mellemaldrende bevoksninger. Den er resistent - om end ikke totalt uangribelig over for lærkekræftvamp. Dette viser sig både i danske, tyske og franske forsøg. Mest interessant for den danske forbruger er imidlertid de enkelte danske frøplantagers afkom.

Afprøvning af danske frøkilder

For at afprøve de danske frøkilder blev der i 1980 anlagt to parallelforsøg med toårige planter:

- F223 i Birkebæk Plantage, syd for Herning, Hedeselskabets 5. plantagedistrikt

- F224 i Tårup Skov, afd. 301, Løvenholm Skovdistrikt på Djursland.

Formålet med forsøgene var at afprøve afkom af hybridfrøplantager, dels ved indbyrdes sammenligning, dels ved sammenligning med afkom fra hhv. frøplantager og kårede bevoksninger af japansk lærk.

Arealet er på begge lokaliteter fladt, og jordbunden let og sandet. Nedbøren er lidt større i Birkebæk end på Løvenholm.

Frøet er fremkommet ved handelsmæssig høst i de forskellige

frøplantager og bevoksninger over en række år. Plantematerialet omfatter: 18 afkom, hvoraf 9 repræsenterer hybridfrøplantager, 3 frøplantager af japansk lærk og 1 bevoksning af japansk lærk. I fire tilfælde er der mere end ét afkom pr. frøplantage ved at

der indgår 2 årgange. Se tabel 2.

Opmåling

Begge forsøgene er blevet målt således:

- Ved 18 år: Diameter, basal krumning, stammeform.

Tabel 2. Oversigt over de enheder, der indgår i afprøvningen. Gul: hybridlærk, grøn: japansk lærk.

S. nr.	Frøplantage nr.	Betegnelse	Høstårgang
S.8298	FP211	Kristiansminde, Sorø	67/68
S.8299	FP211	Kristiansminde, Sorø	69/70
S.8300	FP201	Fårefolden	69/70
S.8301	FP201	Fårefolden	74/75
S.8302	FP205	DSB areal 15, Mørkøv	70/71
S.8303	FP205	DSB areal 15, Mørkøv	76/77
S.8304	FP203	DSB areal 13, Holbæk	76/77
S.8305	FP204	DSB areal 14, Holbæk	76/77
S.8307	FP209	Klosterheden	74/75
S.8308	FP618	Flensborg pltg.	77/78
S.8310	FP601	Pltg. C. E. Flensborg	76/77
S.8311	FP615	Pltg. C. E. Flensborg.	76/77
S.8312	-	F.40d Sostrup Overskov	72/73

- Ved 25 år: Diameter, rumvægt (pilodyn), højde på delmængde af træer.

Rumvægtsmålingen er udført med en pilodyn med to skud vinkelret på hinanden. Hvis der har været reaktionsved er der taget et tredje skud.

Gennemsnittet af de to skud er brugt som værdien for pilodyn-nålens indtrængning i træet. En lav værdi svarer til høj rumvægt og en høj værdi til lav rumvægt i træet.

Højdemålingen er foretaget med en Suunto højdemåler på et antal udvalgte træer fordelt over spektret af diametre til brug for en konstruktion af en højde/diameter kurve. Det er altså ikke hensigten at bruge højden som egentligt selektionskriterium.

Diametermålingen er foretaget med klup med tilfældig måleretning.

Basal krumning er den krumning, der ofte kan iagttages på stammens nederste del, hvis træerne har været udsat for stærk vindpåvirkning, så de er blevet trykket skrå i ungdommen. Den siger således en del om træernes stormstabilitet. Krumningen er scoret efter en skala 1-9, således at 1 er meget krum og 9 er uden krumning.

Form er en vurdering af stammeformen oven over basal krumning og omfatter krumninger i alle planer. Formen er scoret efter en skala 1-9, hvor 1 er meget bugtet og 9 er helt ret. 1,2,3 er bugtede, 4,5,6 er middel for forsøget og 7,8,9 er i princippet rette.

Analyse

Forsøgene er analyseret dels enkeltvis, dels samlet. Data for de enkelte karakterer opfylder forudsætningerne for en variansanalyse, så ingen data er transformeret.

Data er analyseret ved hjælp af statistikprogrammer i SAS. Der er udført normalfordelingscheck, der ikke har givet anledning til transformationer. Der er udført variansanalyse efter proceduren GLM, hvilket har givet signifikans ifølge tabel 3.

Forskelle mellem høstår er testet parvis. For karaktererne basal krumning og form var der svag signifikant forskel mellem høstår for frøplantage FP201, Fårefolden, medens der ikke var signifikante forskelle mellem høstår for de andre karakterer eller mellem høstår i de andre frøplantager.

Hvad kom der så ud af det?

Der kom endog ganske meget. Det er dokumenteret i adskillige afkomsforsøg her og i udlandet, at japansk lærk vokser stærkere end den europæiske, og at den ikke får lærkekræftsvamp.

Det har formentlig været årsagen til, at Keiding kun har sammenlignet frøplantagerne med japansk lærk. Som standard i forsøgene har han anvendt den kårede bevoksning F.40d, Sostrup Overskov, som er velkendt og stadig benyttes.

Tabel 3. Resultat af variansanalyse. Stjerne angiver om der er forskelle mellem enhederne i søjle 1 hvad angår de fire egenskaber øverst.

	Diameter	Pilodynindtrængning (rumvægt)	Basal krumning	Form
Lokalitet	**	***	***	***
Afkom	***	***	***	***
Blok (lokalitet)	NS	***	***	***
Lokalitet * Afkom	NS	**	NS	**

*=signifikant på 0,05 niveau, **=signifikant på 0,01 niveau, ***=signifikant på 0,001 niveau

Tabel 4. Diameter i brysthøjde ved 25 år i afkomsforsøg med hybridlærk og japansk lærk. Gul: hybridlærk, grøn: japansk lærk. Stderr: standardafvigelse. Til højre ses resultatet sammenlignet med standarden – en kåret bevoksning af japansk lærk.

Frøkilde	Afkom	Diam. mm	Stderr. mm	% af F.40d Sostrup
FP211 (1969) Sorø	S.8299	227,0	6,80	151,2
FP211 (1967) Sorø	S.8298	221,8	7,64	147,8
FP201 (1974) Fårefolden	S.8301	221,8	9,32	147,8
FP618 C.E. Flensborg	S.8308	204,3	7,24	136,1
FP201 (1969) Fårefolden	S.8300	203,6	7,88	135,6
FP203 Holbæk DSB13	S.8304	202,2	7,78	134,7
FP205 (1970) Holbæk DSB15	S.8302	195,6	8,02	130,3
FP205 (1976) Holbæk DSB15	S.8303	192,6	8,16	128,3
FP204 Holbæk DSB14	S.8305	189,0	7,90	125,9
FP615 C.E.Flensborg	S.8311	170,0	8,24	113,3
FP601 C.E. Flensborg	S.8310	150,6	8,58	100,3
F.40d Sostrup – Kåret frøavlsbev.	S.8312	150,1	8,92	100,0

Tabel 5. Rumvægt ved 25 år. Gul: hybridlærk, grøn: japansk lærk.

Frøkilde	Afkom	Pilodynindtrængning*) mm	Stderr mm	% af F.40d Sostrup
FP601	S.8310	13,52	0,32	93,4
FP203 Holbæk DSB13.	S.8304	14,28	0,28	98,7
F.40d Sostrup – Japansk kåret frøavlsbev.	S.8312	14,46	0,34	100,0
FP618 C.E. Flensborg	S.8308	14,48	0,25	100,1
FP205 (1970) Holbæk DSB15	S.8302	14,69	0,28	101,6
FP205 (1976) Holbæk DSB15	S.8303	14,84	0,29	102,6
FP201 (1969) Fårefolden	S.8300	14,99	0,26	103,6
FP204 Holbæk DSB14	S.8305	15,05	0,29	104,1
FP615	S.8311	15,06	0,30	104,1
FP211 (1967) Sorø	S.8298	15,35	0,27	106,1
FP201 (1974) Fårefolden	S.8301	15,36	0,32	106,2
FP211 (1969) Sorø	S.8299	16,68	0,24	115,3

*) Stor indtrængning svarer til lav rumvægt.

Tabellerne 4-7 viser resultaterne for de fire undersøgte egenskaber, der er beregnet som gennemsnit for de to parallelforsøg F223 og F224.

Hvad angår *diameter* og *stammerethed* ligger hybridlærken generelt over den japanske lærk.

Med hensyn til *rumvægt* og *basal krumning* er billedet lidt mere blandet. Frøplantagen FP211 ligger bedst mht. diameter, basal krumning og stammerethed, men følges dog tæt af flere af de andre plantager.

Mht. basal krumning blander den japanske frøplantage FP615 sig i det gode selskab, og FP601, der ligeledes er japansk lærk, er rykket op over hybridfrøplantagen FP205.

Når det gælder rumvægt, holder den mere generelle regel: Stærk vækst – lavere rumvægt. Her kommer den japanske lærk FP601 og frøavlsbevoksningen F40d Sostrup på en henholdsvis 1. og 3. plads. Interessant er det, at det generelle mønster i nogen grad brydes af hybridlærken FP203, der ligger nr. 2 mht. rumvægt samtidig med at den har en rimelig diametervækst.

Går man efter rumvægt, skal man holde sig til den langsommere voksende japanske frøplantage FP601, den kårede frøavlsbevoksning F.40d – Sostrup eller hybridfrøplantagen FP203.

Går man efter *tilvækst*, er der en enorm gevinst at hente ved hybridlærke-frøplantagerne generelt, selv om der også er en graduering blandt disse. Ydermere får man de to andre vigtige egenskaber, basal krumning og stammerethed med. FP211 Sorø ligger helt i top med disse tre egenskaber.

Hvad med volumen?

En præcis volumenberegning kan være vanskelig at opnå, men de fleste skovejere, der planter, vil nok alligevel være interesserede i et vejledende tal. Figur 1 viser volumen af et gennemsnitstræ af hvert afkom i forsøget (beregnet som grundflade x formltal x højde (efter højde – diameterkurve)).

Ved alderen 25 år kan der stadig ske mindre forskudninger. Den procentvise overlegenhed kan mindske lidt, hvorimod den absolutte formentlig vil stige eller holde sig rimelig konstant.

Man skal lægge mærke til, at der er tale om enorme forskelle i vækst. Hybridlærken vokser således dobbelt så stærkt, som den kårede bevoksning af japansk lærk fra Sostrup.

Tabel 6. Basal krumning ved 18 år. Gul: hybridlærk, grøn: japansk lærk.

Frøkilde	Afkom	Basal krumning	Stderr	% af F.40d Sostrup
FP211 (1967) Sorø	S.8298	7,4	0,12	131,3
FP211 (1969) Sorø	S.8299	7,2	0,12	127,4
FP618 C.E. Flensborg	S.8308	6,9	0,12	122,3
FP201 (1969) Fårefolden	S.8300	6,8	0,12	121,0
FP615	S.8311	6,8	0,13	120,9
FP203 Holbæk DSB13.	S.8304	6,8	0,12	120,8
FP204 Holbæk DSB14.	S.8305	6,4	0,13	113,5
FP201 (1974) Fårefolden	S.8301	6,4	0,14	113,3
FP601	S.8310	6,4	0,12	113,0
FP205 (1976) Holbæk DSB15	S.8303	6,2	0,13	110,5
FP205 (1970) Holbæk DSB15	S.8302	6,2	0,13	110,2
F.40d Sostrup – Japansk kåret frøavlsbev.	S.8312	5,6	0,14	100,0

Tabel 7. Stammerethed ved 18 år. Gul: hybridlærk, grøn: japansk lærk.

Frøkilde	Afkom	Stammerethed	Stderr	% af F.40d Sostrup
FP211 (1967) Sorø	S.8298	6,5	0,13	139,5
FP211 (1969) Sorø	S.8299	6,4	0,14	137,6
FP203 Holbæk DSB13.	S.8304	6,4	0,14	137,1
FP204 Holbæk DSB14.	S.8305	6,2	0,15	132,4
FP205 (1976) Holbæk DSB15	S.8303	6,1	0,14	130,4
FP201 (1969) Fårefolden	S.8300	6,1	0,14	130,3
FP618 C.E. Flensborg	S.8308	6,1	0,13	129,9
FP205 (1970) Holbæk DSB15	S.8302	5,9	0,14	126,1
FP601	S.8310	5,8	0,14	123,7
FP201 (1974) Fårefolden	S.8301	5,7	0,16	121,7
FP615	S.8311	5,7	0,14	122,6
F.40d Sostrup – Japansk kåret frøavlsbev.	S.8312	4,7	0,15	100,0

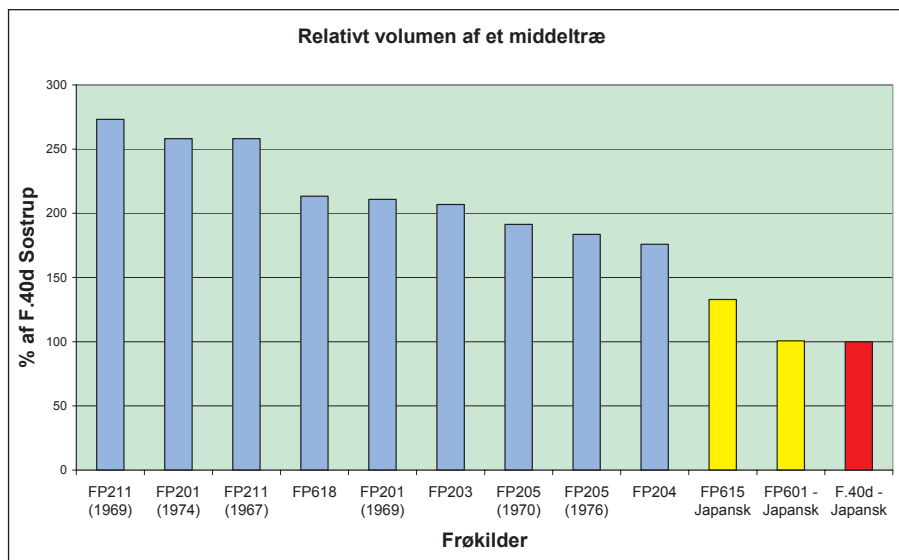
Problemer med hybridfrøplantager

Der har i de senere år været nogle tilfælde, hvor andelen af hybrider i et frøparti har været lav.

Moderne plantefremstilling stiller et stort krav til ensartetheden i plantepartiet. Kun i få tilfælde foretager man sortering med efterfølgende kassering af de mindre planter.

Dette har medført, at man ved DNA-teknik tester alle frøpartier fra hybridfrøplantager, og det er et lovmæssigt krav ved handel med hybridlærkefrø. Oplysning om hybridprocenten følger frøpartiet, hvorved en køber af frøet skulle være sikret.

Kommer der enkelte ikke-hybrider med i et planteparti, tyder nye forsøg på, at disse overvokses og forsvinder i de første udrensninger. Spørgsmå-

Figur 1. Omtrentligt volumen af et middeltræ i afkom af de omtalte frøplanta-ger ved 25 år, relativt til afkom af den kårede frøavlsbevoksning F.40d Sostrup.

let om hybridprocenter har været genstand for flere undersøgelser, og resultaterne heraf vil blive bragt i et senere nummer af Skoven.

Lærk i naturnær skovdrift og skovrejsning

Lærk har i den traditionelle skovdrift i Danmark altid hørt til de mindre anvendte arter.

Hovedanvendelsen har været som forkultur eller ammetræer, samt indplantning i huller i bøgeselvfor-nyelser. Der har dog også været etableret en del monokulturer på de lavere boniteter, hvor lærk generelt er et produktionsmæssigt alternativ til rødgran.

I forbindelse med naturnær skovdrift omtales lærk i to skovtyper:

“Eg med skovfyr og lærk”. Her regnes med en andel af lærk på 0-20 %. Anvender man hybridlærk fra de omtalte frøplanta-ger i stedet for frøavlsbevoksninger af europæisk eller japansk lærk vil volumenproduktionen formentlig blive omkring dobbelt så stor over en omdrift. I tilgift vil man få en væsentlig forbedring af stammeformen. Den basale bugt, som er et udtryk for manglende stormfasthed i ungdommen, vil generelt også mindskes.

“Bøg med douglasgran og lærk”. Her regnes douglasgran, rødgran og lærk tilsammen at udgøre 20-40 %. Vi befinder os her på en bedre jordbund, end de omtalte frøplanta-ger er testet på. Hvorvidt man får den samme gevinst ved at bruge hybridlærk i forhold til de oprindelige arter er svært at sige. Sandsynligvis

vil man dog opnå en stor produktionsgevinst samtidig med den ovenfor omtalte kvalitetsgevinst.

Lærk er en af de nåletræarter, som får tilskud i forbindelse med privat skovrejsning. Den forekommer de fleste let og lys og har en god vækst på de ringere lokaliteter, hvor det kniber med vedproduktionen for andre træarter. Samlet udgør nåletræarterne omkring 10 % af de anvendte planter, og heraf udgør lærk lidt under halvdelen.

Hvad sker der, når hybrider selvfor-nyer sig?

Her i landet har dette problem reelt kun haft betydning for lærk, men problemet kunne måske også forekomme hos thuja og eg.

For mange kombinationer af japansk lærk x europæisk lærk er der en heterosis-virkning. Det generelle billede er en middelværdi i F_1 (første hybridgeneration), som er højere end begge forældreværdierne og en mindre spredning.

F_2 (anden hybridgeneration, hybrid x hybrid) vil i de fleste tilfælde have en lavere heterosis-effekt end F_1 , ofte omkring 50 %, men en større spredning.

F_3 vil have endnu lavere heterosis, men alligevel større end udgangsmaterialet. Spredningen vil også stige, så vi får næsten rene japanere og rene europæere og mange overgangsformer af hybrider.

Ved fri afblomstring og naturlig fornyelse over mange generationer vil man efterhånden nærme sig det samme billede af hybridsværme,

Foto 2. Frøplantage FP615 – Japansk lærk. (Foto: Poul Elgaard).

som man ser i naturen for f.eks. sitkagran x hvidgran og hvidgran x engelmanngran i Canada, og for rødgran x *Picea obovata* i Rusland.

Det vil derfor være fordelagtigt – selv over et par generationer med selvfornyelse – at anvende hybridlærk. Der knytter sig dog det problem til selvfornyelsen, at der vil forekomme en del indavl. Det skyldes den måde, de nuværende frøplanta-ger er designet på.

Problemet kan man i princippet reducere ved at blande frøet fra de forskellige frøplanta-ger, men dette er ikke lovligt i dag. Hvis det planlægges at lave naturlig fornyelse i fremtiden, kan man overveje at vælge japansk lærk, som dog i første generation vil give langt mindre udbytte og dårligere stammeform og vindfasthed.

Ordforklaringer

Ammetræ: Træart som beskytter hovedtræarten mod frost og ukrudt. Planter samtidig med hovedtræarten.

Basal: Ved foden (af træet).

F (efterfulgt af tal): Frøavlsbevoksning.

F1 og F2: Først, hhv. anden hybridgeneration.

Forkultur: Træart som beskytter hovedtræarten mod frost og ukrudt. Planter nogle år før hovedtræarten.

FP (efterfulgt af tal): Frøplantage.

Frøplantage: Bevoksning af særligt udvalgte individer anlagt med henblik på frøproduktion. For hybridlærk indgår individer af såvel japansk lærk som hybridlærk.

Foto 3-4. Fårefolden ved Humlebæk var den første frøplantage til produktion af hybridlærk. Til venstre frøplantagen, til højre afkom af samme.

Heterosis: Krydsningsfrodighed. Hybriden har større tilvækst end nogen af forældrearterne.

Hybrid: Krydsning mellem to træarter.

Indavl: Krydsning af nært beslægtede individer. Afkommet bliver ringere end forældrene.

Klon: Samling af genetisk set helt identiske individer, fx fremkommet ved stiklinger fra ét og samme træ.

Kåring: Udpegning af bevoksning til frøavl.

Lærkekraft: Svampesygdom som angriber europæisk lærk og forringer stammeformen. Japansk lærk angribes ikke.

Pilodyn: Redskab til at måle træets rumvægt. En stålpind skydes ind i veddet med en bestemt kraft, og indtrængningsdybden aflæses.

Reaktionsved: Særlige vedceller som udvikles på træer der hælder. Veddet har ringere egenskaber end ved fra træer som står lodret.

Resistent: Modstandsdygtig.

Rumvægt: Veddet vægt i forhold til rumfang. Høj rumvægt betyder i reglen bedre vedegenskaber.

Signifikans: Statistisk sikkerhed. Hvis en forskel mellem fx to træer er signifikant, så er forskellen reel og skyldes ikke tilfældigheder.

Standardafvigelse: Statistik udtryk for variationen i en måleserie. 2/3 af målingerne vil ligge inden for middelværdien plus/minus standardafvigelsen.

Suunto: Finsk højdemåler, hvor træhøjden bestemmes ved at sigte mod top og rod samt måle afstanden hen til træet.

JJ Skovservice

v/Jens Johansen · Vadet 2 · DK 4660 St. Heddinge
mobil 20 45 82 02

Skovfoged Jørgen Fredslund
mobil: 29 24 28 25

Alle skoventreprenør- og skovfogedopgaver udføres. Speciale:
Alsiddig træfældning, knusning, rod- og stubfræsning
Besøg os på www.jjskovservice.dk

**Vi importerer
nordmanns-
granfrø direkte
fra Ambrolauri
Tlugi afd. 10**

BOLS

**FORST
PLANTESKOLE**

LØVETVEJ 30

8740 BRÆDSTRUP

TLF: 75 76 00 43

FAX: 75 76 02 04

E-MAIL: POST@BOLSFORST.DK

www.bolsforst.dk

Yngler om vinteren

Han af Lille korsnæb. Hunnen er grå med et grønligt skær.

Lille korsnæb yngler når det er koldest.

Vi er vant til at fuglene begynder at yngle i marts-april. Men allerede i starten af januar gik Lille korsnæb i gang. Det er helt normalt og skyldes ikke det meget milde vintervejr i år.

Lille korsnæb lægger æg, når vinteren er mest mørk og kold. Man kan se den ruge og fodre unger i 20 graders frost. Og allerede i marts flyver ungerne fra reden.

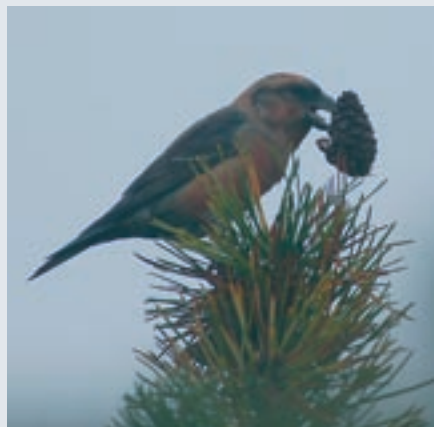
Lever af kogler

Forklaringen er at Lille korsnæb lever næsten udelukkende af gran-kogler. Om vinteren er koglerne tæt lukket sammen, men når det bliver forår vil koglerne åbne sig, så frøene kan flyve ud.

Lille korsnæb føder derfor sine unger, når der er mest føde til dem. Ungerne ville komme for sent hvis de voksne ventede med at yngle til det tidspunkt hvor alle andre fugle er på banen.

Træernes koglesætning kan variere meget fra år til år, og derfor svinger antallet af ynglepar af Lille korsnæb. Denne vinter har givet en god frø-høst, især i det østlige Danmark og dermed gode vilkår for korsnæb.

I Vestjylland lever Lille korsnæb især af kogler fra bjergfyrren. Den

Lille korsnæb er specialiseret i at åbne kogler med det kraftige næb.

sætter kogler hvert år, så her er bestanden mere stabil.

Korsnæb skal drikke mere end andre fugle, fordi der kræves vand for at fordøje de fedtholdige frø. Derfor ser man tit korsnæb sidde ved vandpytter – og i frostvejr kan de endda spise sne.

Særligt næb

Lille korsnæb kendes på at spidserne af næbbet krydser hinanden. Det gør at fuglen har nemt ved at vride kogleskællene fra hinanden, pille frøene ud og befri dem for skal og vinge.

Først spærrer fuglen næbbet helt op. Derved står næbspidserne i en ret linje ud for hinanden. De presses derefter ind mellem to lukkede kogleskæl, og når fuglen bider sammen krydses spidserne igen. Kogleskællene tvinges en smule fra hinanden, og fuglen kan nu få sin tunge ind og hente frøet.

Kilder: www.dof.dk 25.1.07, Politikens store Fuglebog. Fotos: Jan Skriver.

I Vestjylland er bestanden stabil, fordi den især lever af bjergfy.

Korsnæb

Lille korsnæb (*Loxia curvirostra*) findes over det meste af Europa, især i de nordlige dele.

I Danmark er den en fåtallig ynglefugl, hyppigst i Jylland. Den er almindelig som træk- og vintergæst over det meste af landet og mest talrig når kogleproduktionen er slået fejl i andre lande. Den æder primært grankogler.

Den er 15-17 cm. Den lægger 1-2 kuld med 3-4 æg i hver.

Der findes to andre arter af korsnæb i Danmark:

Stor korsnæb er 16-18 cm, og fjerdragten ligner meget Lille korsnæb. Den har dog et noget kraftigere næb og et stort hoved som nærmest giver den en "tyrenakke". Den æder primært fyrrekogler.

Den findes i Skandinavien og det nordlige Rusland. I Danmark er den tilfældig som ynglefugl og en sjælden eller fåtallig trækgæst. I enkelte år kan den dog være talrig om vinteren. Den yngler først i marts-april.

Hvidvinget korsnæb er 14-16 cm. Den er en smule mindre end Lille korsnæb, og næbbet er spinklere. Fjerdragten ligner Lille korsnæb, dog er hannen lidt mere rosarød, og hunnen er lidt lysere og mere grågrøn. Den foretrækker lærkekogler.

Den findes i det nordligste Skandinavien og i det nordlige Rusland og Sibirien. I Danmark er den en meget sjælden træk- og vintergæst.

INTERFORST

FAE Danmarks største sortiment

sten- og grenknusere samt stubfræsere

- Sten- og grenknusere af højeste kvalitet fra 50-600 hk.
- Området klar til nyplantning efter kun en overkørsel.
- Stubfræsning fra 120-280 hk.
- Stenknusere ideelle til vedligeholdelse af mark- og skovveje.

Klik ind på www.interforst.dk og se vores store udvalg! Her har vi også et stort brugtmarked med forskellige FAE modeller!

Blåkildevej 8, Stubberup, 5610 Assens
Tlf. 64 79 10 75 Fax 64 79 11 75
Mobil 40 56 77 46 info@interforst.dk

VI KAN KUN SÆLGE HVAD VI SELV TROR PÅ

ØNSKER DU LANDETS BEDST EGNEDE PLANTER TIL NETOP DIN PLANTNING? SPØRG PLANTEMÆGLERNE®

Kontakt trygt:

Jens Houkjær

Tlf.: 76 82 90 90 · fax 76 82 90 91
ell. mobil 40 45 44 80

Steen Hougaard

Tlf.: 86 54 53 20 · fax 86 54 53 43
ell. mobil 21 40 30 21

Bent Hansen

Tlf.: 87 52 20 00 · fax 87 52 20 01
ell. mobil 40 40 98 91

Thomas Stenholdt

Tlf.: 75 77 22 66 · fax 75 77 22 68
ell. mobil 20 28 00 97

FORSTPLANT

Såning med briketter

Kulturer anlægges ved udbringning af briketter med 2 frø i hver.

Metoden er mere sikker end såning direkte i skovjorden. Og billigere end plantning.

Metoden afprøves nu i Sverige.

Såning er en meget billig måde at anlægge kulturer på – men den er også meget usikker. Frøene kan ædes af fugle og dyr, et uegnet frøbed giver dårlig spiring, og der er konkurrence med ukrudt.

En sikrere metode er udplantning af planter der er dyrket i briketter i en planteskole. Men det er også dyrere.

Men kunne man med fordel kombinere de to metoder? Det var den tanke som Anders Landström fra Lappland Design fik da han skulle tilplante 300 ha i løbet af en sæson.

Han har nu udviklet et plante-system med træfrø i briketter. Han skønner at kulturomkostningerne kan sænkes med 2/3. Han har søgt patent på systemet, og det skal nu afprøves i større skala.

Briketter med frø

Ideen er at man under højt tryk presser flere lag jord og næringsstoffer sammen til en briket, og derefter placeres to frø i briketten. Der bruges to frø for at være sikker på at der kommer en plante ud af hver briket.

Briketterne opbevares i et paprør som rummer 46 briketter. Når man skal ud at plante placeres rørene i et stativ som bæres på ryggen og kan rumme 17-20 rør med i alt 780-920 briketter. Et stativ med rør vejer omkring 20 kg, og det rækker til ca. 1/3 ha.

Røret placeres i et redskab der minder om et traditionelt planterør. Det er udformet så det lige netop har plads til paprøret.

Planterøret sættes i jorden og laver et hul, og ved et tryk på en pedal kommer der en briket ud. En særlig mekanisme sikrer at der kun kommer én briket ud ad gangen. Planterøret giver en god arbejds-

Briketten består af komprimeret jord med to frø i hver.

stilling for plantøren, fordi man går oprejst hele tiden.

Når briketten er placeret i jorden optager den fugtighed. I løbet af kort tid svulmer den op til mere end dobbelt størrelse, og frøene kan spire.

Det er vigtigt at frøene ikke optager fugtighed før de er kommet ned i jorden. Derfor er paprøret plastbehandlet både på inderside og yderside.

Anders Landström har udbragt op til 5.000 briketter om dagen. Han regner med at lave nogle mindre forbedringer af systemet, så man kan komme op på 7.000 briketter på en dag.

Efter brug samles paprørene ind og sendes retur. De kan formentlig bruges mindst tre gange.

Anders Landström har været i kontakt med Skogforsk flere gange under udviklingen. Ulfstand Wennström fra Skogforsk siger at konceptet ser ud til at være gennemtænkt, og han ser frem til forsøg hvor man kan sammenligne med traditionel plantning og frøsåning.

Briketterne er ret robuste i tør tilstand. Derfor kan man overveje at udvikle en plantemaskine som kan lave jordbearbejdning og plantning af en briket i én arbejdsgang. En sådan maskine skønnes at kunne be-

handle 7 ha om dagen (i Lapland).

Fordele

Hvis systemet virker rummer det mange fordele i forhold til en kultur med dækrodsplanter:

- Vigtigst er nok økonomien. Det skønnes at kulturomkostningerne bliver 1/3 af en traditionel kultur (med dækrodsplanter). Dette skøn gælder i Lapland hvor plantetallet er lavere end i Danmark.

- Briketterne er hurtige og billige at fremstille. Man skal ikke bruge 1-2 år på at producere en dækrodsplante, og man skal ikke investere i drivhuse og jord til planteproduktion.

- Logistikken bliver meget enkel. Rørene leveres på en palle og skal blot opbevares tørt. Både rumfang og vægt er betydeligt mindre end en dækrodsplante, og der er ikke planter som skal passes med vanding.

- Håndteringen er enkel. Paprøret bruges både til opbevaring og udbringning, så man skal ikke læsse om. Man kan have mange planter med ud på kulturområdet og sparer mange ture hen til lageret af planter.

- Præstationen er høj. Med 7000 planter pr. dag kan 1 mand tilplante 2 ha om dagen. Og plantningen koster kun 15-20 øre pr. stk.

- Rødderne kan udvikle sig frit. De bliver ikke beskåret i planteskolen, og de bliver ikke presset ned i en smal skrippe som ved plantningen.

- Forbruget af frø er behersket. Der bruges lidt flere frø end ved produktion af planter, men langt færre end ved såning direkte i skoven. Derfor er det muligt at anvende udvalgt eller forædlet frø.

- Mindre jordbearbejdning. Der er ikke behov for at gå lige så dybt i jorden som når man skal plante.

- Mulighed for større plantetal. Når kulturen er billig man kan øge plantetallet i forhold til en traditionel plantning hvis man satses på vedproduktion af høj kvalitet.

- En vellykket bredsåning giver et meget stort plantetal og dermed behov for udrensning. Det sker ikke når man udbringer briketter med frø. De kan desuden placeres på rækker så udrensning og tynding bliver lettere.

Ulemper

Nogle ulemper kan også nævnes:

- Usikker fremspring. Den største ulempe ved såning er at man aldrig ved hvor mange frø der bliver til levedygtige planter. Fordelen ved

Rørene med briketter bæres i en sele på ryggen, og briketterne udbringes med et særligt planterør.

briketten er at den bringer et godt frøbed ud i skoven, og frøet ligger i den rette sådybde.

- Konkurrence med ukrudt. Der går en del år før de små frøplanter kan overvokse ukrudtet, så der er måske behov for mere renholdelse. Det er ikke noget større problem i Lapland hvor ukrudtet er lavt, men kan betyde mere herhjemme, især på den gode jord.

- Behov for tynding. Der er to frø i hver briket, og nogle briketter vil give to levedygtige planter. På et tidspunkt skal man derfor skære den ene væk.

- Usikkerhed om store frø. Briketterne er udviklet til små nåletræfrø, som nemt kan placeres i en briket, og det vides ikke om de kan bruges til bog eller agern.

- Metoden er nok dyrere end traditionel såning (men billigere end traditionel plantning).

Det kunne være interessant at afprøve systemet nærmere under danske forhold.

sf

Kilder:

Vilken Plantrevolution. Skogen 11/06.

Fotos: Mats Bildström.

Se flere billeder på hjemmesiden for Anders Landströms firma, Lapland Design: www.laplanddesign.se > Forest

**Vi har gjort
kvalitet, ser-
vice og tillid
til vort vare-
mærke**

BOLS

**FORST
PLANTESKOLE**

LØVETVEJ 30

8740 BRÆDSTRUP

TLF: 75 76 00 43

FAX: 75 76 02 04

E-MAIL: POST@BOLSFORST.DK

www.bolsforst.dk

Forst Flowmatic 500 Skovgødningsspreder

Professionelle bruger maskiner fra:

BOVLUND AS

Bovlundbjergvej 20, 6535 Branderup J

Tlf: 74 83 52 33, Fax: 74 83 53 95

www.bovlund.dk - bovlund@bovlund.dk

Træ strandede i lange baner

I starten af januar lå der store mængder konstrukstræ på stranden syd for tangen ved Ringkøbing Fjord. Nyårsstormen havde ramt skibet "Arctic Sea", og en dækslast på 2.000 m³ røg overbord.

Og så fik strandfogederne Svend Poulsen og Lasse Mikkelsen fra Nr. Nebel travlt med at samle planker op på stranden fra Henne til Nymindegab.

Træ der skylles ind på stranden tilhører ifølge reglerne de pågældende strandfogeder og staten. Private må *ikke* samle træet op og tage det med hjem.

Det tog det meste af en uge at bjærge træet. Man havde regnet med at træet skulle sælges på en offentlig auktion, men det ville kræve at træet blev sorteret. Sorteringen ville blive så dyr, at omkostningerne ikke kunne dækkes af indtægterne fra auktionen. Det finske forsikringsselskab har derfor accepteret at træet sælges uden auktion.

Skibet var blevet lastet i Finland og skulle til Algier. Da det kom ud i Nordsøen blev det ramt af bølger på op mod 9 m, og det skubbede til dækslasten af træ. Skibet fik efterhån-

2000 m³ finsk træ gik overbord ud for Nymindegab og lå spredt over en strækning på 30 km.

den en statisk slagside på 20 grader, og der kom luft i brændstofsyste­met til hovedmotoren som gik i stå.

Senere kom der vand i dieselsyste­met, og alt satte ud – bortset fra nød­generatoren. Den russiske kaptajn undlod dog at sende nødsignaler.

Efter 14 timer var slagsiden kom­met op på 35 grader, og 2.000 m³ ud

af den samlede dækslast på 6.500 m³ skred ud i havet. Skibet rettede sig op og genvandt motorkraften, så det kunne sejle til Skagen hvor motoren er blevet repareret.

Kilder: Jyllandsposten 11.1.07, Ritzau 20.1.07 og Nordisk Naturfoto.

Foto: Nordisk Naturfoto.

Svenske skovpriser stiger

Priserne på skov i Sverige stiger fortsat. Alene i 2006 er prisen steget med 17% – fra 244 SEK/m³sk til 285 SEK/m³sk. Siden 2003 er priserne blevet næsten en halv gang højere.

I Sydsverige er prisen nu oppe på 379 SEK/m³sk, mest for løvskov. En typisk skånsk ejendom på 35-40 ha vil koste 2-3 mio. SEK.

Danskere er også begyndt at melde sig inden for de sidste par år. I det nordvestlige Skåne køber de omkring hver fjerde ejendom.

Stormen Gudrun i januar 2005 har knapt nok haft nogen virkning på priserne. Det var meget få skovejere som blev tvunget til at sælge deres skov som følge af stormfaldet.

Ud fra disse erfaringer ventes det ikke at stormfaldet i januar 2007 vil påvirke priserne. Skovejerne er generelt ret optimistiske (Skoven 1/07), råtræpriserne er højere end i 2005, og der er god efterspørgsel på træ.

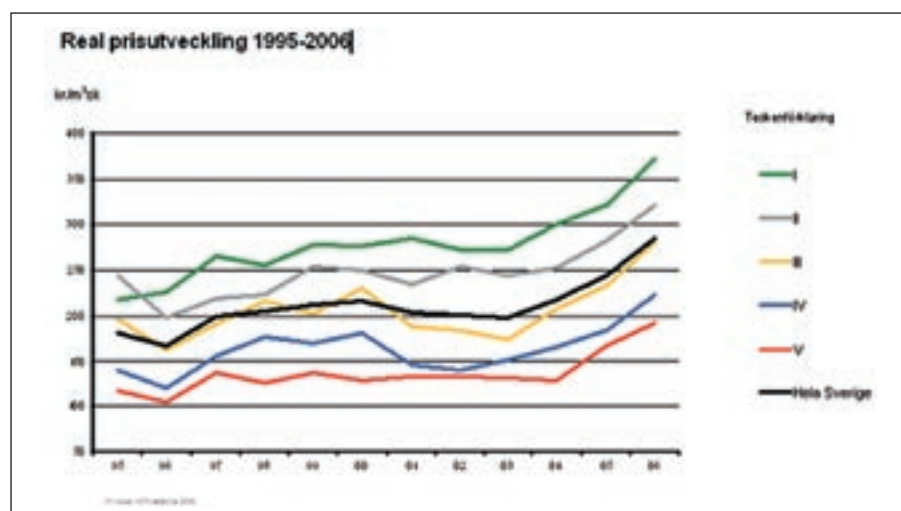
Større ejendomme blev tidligere handlet med et nedslag, men det

sker ikke længere. Nu sætter købere snarere pris på størrelse.

Prisdannelsen på skov påvirkes især af den gode økonomi i samfundet generelt. Det økonomiske afkast af skoven får stadig mindre betydning.

Svensk skov handles i forhold til den stående masse i skoven, opmålt i m³sk = skogskubikmeter eller totalmasse.

Kilder: www.konsult.lrf.se 23.1.07, Helsingborgs Dagblad 24.1.07

Salgspriser på skov i Sverige, udtrykt i kr/m³sk. Område 1 er Sydsverige til og med de store søer, område 5 er den indre del af Norrland.

Tågen letter – måske?

Af Rolf V. de Neergaard

Det meste af skoven må overlades til traditionel skovdrift.

Andelen af nål må ikke være for stor i de gamle skovegne.

Som praktisk skovbruger – både på heden og i de gamle skovegne – er det med stor glæde jeg læser replikken i "SKOVEN" nr. 11/06 til professor Bo Larsens tidligere indlæg om naturnær skovdrift.

Det er befriende at læse et indlæg forfattet af en række dygtige, engagerede, erfarne og tænksomme skovbrugere.

Behold velprøvede metoder

Jeg har intet imod naturnær skovdrift på dertil egnede steder. Men vi må vist erkende at langt den største del af skoven må overlades til traditionel skovdrift, måske under lidt andre former end hidtil.

Hvorfor er det gået så vidt med kassation af velprøvede skovdyrkningsmetoder? Hvorfor nu vælte over i den anden grøft, når man endelig er kommet op på den lige vej – var det ikke en ide nu at blive på den?

Problem: For stor andel nål

Det er såmænd nok kun den for stærke plantning af nåletræet i skovbruget – specielt i de gamle skovegne – der er skyld i miseren. Med en nåletræsandel i skoven på ca. 50% – eller endnu mere visse steder – måtte det gå galt. Det har ført til dårlig hugstfølge og elendig aldersklassefordeling, navnlig i bøg.

Den billige grandyrkning lokede. Ja man hørte at næsten alle stormfaldsarealer fra 1956 og 1960'erne blev plantet til med nål.

Fejlen og det meste af årsagen er at finde hos skovbrugerne selv.

Men når det så er sagt, skal vi da alligevel stadig dyrke nål. Blot rigtige og i mindre målestok.

Intet er så smukt som en dansk skov med dens ustandselige vekslen med små afdelinger.

Hvad har rødgranen gjort for at blive så forhadet? I disse år med den meget væde i vækstsæsonen har den aldrig trivedes bedre, med grønne nåle overalt.

Har man helt glemt at der i 100 år opstod en levedygtig træindustri med tusinder af arbejdspladser, med et byggeri til en befolkning, der voksede til det dobbelte? I vidt omfang baseret på dansk træ – og det vil der blive brug for på anden måde igen i fremtiden.

Variation er vigtigt

Der er rabiante naturvejledere, som har bildt de ubefæstede sjæle ind, at den danske skov "ser forkert ud". Vil man da hellere have kedsommelige mellemeuropæiske, uensaldrende men ensartede skove at se på så langt øjet rækker – i snesevis af kilometer, time efter time?

Intet er så smukt som en dansk skov med dens ustandselige vekslen med små afdelinger.

Vel er skoven inddelt lidt firkantet med lige linjer mellem afdelingerne hist og her. Men den enkelte afdeling er så beskeden i udstrækning – dette i sig selv giver variationen

– at turisten konfronteres med nye indtryk hele tiden. Det er netop den hurtige, ofte kun minutlange, vandring fra sted til sted, der fryder skovgæsten.

Nej, lad os være stolte og glade for den danske skov, skabt og stærkt udvidet gennem 200 år. Tænk, at udvidelsen af skovarealet alene efter besættelsen blev på ca. 100.000 ha uden særlige støtteforanstaltninger fra det offentlige.

Så lad os da synge som digteren: Hvor skoven dog er frisk og stor, tra-la-la-la-la-la!

AKKERUP PLANTESKOLE

5683 HAARBY
TLF. 6473 1058
FAX 6473 3158 -mail@akkerup.dk
WWW.AKKERUP.DK

Skov-, læ og hækplanter

Rekvirer katalog eller De er velkommen til at aflægge Planteskolen et besøg.
Tilbud afgives gerne.

Bøger sælges

1. *Tidsskrift for Skovvæsen*. C.V. Prytz(red.). Nr. 25,26 og 27(1913,-14,-15). Halvlæder 200 kr.
2. *Danske Skovfolk* (Statsskovenes bestyrere samt ikke-forstkandidatudd. s kovembedsmænd) Sv. Balslev. Skipperhoved 1989. Lærred. 224 s..... 50 kr.
3. *Geografiske Billeder fra Heden*. E. Dalgas 1870. Genuddgivet i 1928. Heftet. 32 sider 75 kr.
4. *50 Europæiske Naturparker*. Knud Th. Holst. Rhodos 1968. Karton. 276 sider 40 kr.
5. *Langs Gudenåen*. Knud Dahl. Haase 1960. Karton. 112 sider 40 kr.
6. *Gudenåen*. G.Nørgaard Jepsen. Borgen 1991. Heftet. 155 sider 40 kr.
7. *Øst i Jylland*. Silvanus og Leif Ragn Jensen. Høst & Søn 1976. Heftet. 93 sider 50 kr.
8. *Dyrehaven*. Leif Ragn-Jensen. Høst & Søn 1970. Heftet. 126 sider 40 kr.
9. *Med solen i nord*. J.O.Jensen og Leif Ragn Jensen. Carit Andersen 1980. Heftet. 141 sider 50 kr.
10. *Træer i Danmark og øvrige Nordeuropa*. Roger Philips/S. Ødum. Lademann 1983. 2 bind. Lærred. 232 s 75 kr.
11. *Gehölz Flora*. Fitschen-Boerner. Quelle & Meyer 1959. Lærred. 391 sider 40 kr.
12. *Danske storsvampe* (Basidiesvampe). J.H. Petersen og J.Vesterholt (red.) Gyl. 1990. Karton. 588 sider150 kr.
13. *Lægeplanter*, om indsamling og anvendelse. Starý og Jirásek. Fremad 1976. Lærred. 183 sider 50 kr.
14. *Blomsteratlas*. Ved Aage Nicolaisen. Lademann 1989. Karton. 240 sider 50 kr.
15. *Danske Veje*. K.Bure(red.). Turistforen. 1964. Halvlæder. 128 sider 50 kr.
16. *Agerdyrkningslære*. H.J.G.A. Lacoppidan. Wroblewsky 1860.(1.udgv.)Karton m.lærredsryg. 450 s 200 kr.
17. *Ude med snøren*. Uffe Ellemann-Jensen. Gyldendal 2001. Heftet. 302 sider 100 kr.
18. *Jagtsproget*. L. og G.Graae. Gyldendal 1973. Heftet. 102 sider 40 kr.
19. *Vildtparade* (præsentation af de danske vildtarter). E.Marcussen. Schultz 1948. Heftet. 184 sider 40 kr.
20. *Ender, Andejagt, Andeskydning*. Bent Hansen. Chr. Erichsen 1956. Heftet. 164 sider ... 50 kr.
21. *Hjortebogen*. F.W. Brædstrup. H. Reitzel 1952. Halvlæder 110 sider 50 kr.
22. *Hund og Jæger*. C.M. Pay. Gyldendal 1921. Lærred. 191 sider 75 kr.
23. *Jagthundens dressur*. Arvid Johansen. Landsjagtforen. af 1923: 1971. Heftet. 149 sider.. 50 kr.
24. *Boganis Jagtbreve og Nye Jagtbreve*. Gyldendal 1955. Heftet. 293 sider30 kr.
25. *Boganis Jagtbreve og Nye Jagtbreve*. Wøldike 1976. Heftet, ej opsprættet. 317 sider.... 50 kr.
26. *Med Bue og Pil* (Buen som Vaaben i Krig og paa Jagt). Carl Dreyer. Hasselbalch 1936. Heftet. Kun stedvis opsprættet. 293 sider 1000 kr.
27. *Den store vegetariske kogebog*. Dansk udgv. 1998. Karton. Stort format. 304 sider75 kr.
28. *Skovfogedens fiskeretter*. Troels Trier Mørk. Chr. Erichsen 1985. Lærred. 199 sider..100 kr.

Henvendelse til Ernst Riisgaard Pedersen. Tlf. 4717 6579 eller peddersens@post.tele.dk

Flere bøger kan ses på: www.skovdyrkerforeningen.dk

under "Køb og Salg" og derefter: "Bøger".

Effektivt brændesalg

Få tilsendt en mail når der lægges nyt brænde ud på hjemmesiden. Det tilbyder Københavns statsskovdistrikt nu sine brændekunder.

På hjemmesiden finder man en lang liste over brænde til salg, opdelt på enkelte skove. Der er som regel tale om træ i 2 m længder og i stakke med 8-15 rm i hver.

Distriktet har forenklet brændesalget for at begrænse tidsforbruget til administration. Kunderne kan ikke ringe og bestille på telefonen, men de kan udfylde en blanket på hjemmesiden med ønske om at købe en bestemt stak fra listen. Distriktet fakturerer én gang om ugen og sender så kunden faktura og kort.

Hjemmesiden indeholder desuden oplysninger om betalingsbetingelser, priser, afhentning mv.

Se www.sns.dk > Styrelsen lokalt > København > Salg og udleje

De fleste statsskovdistrikter bruger deres hjemmeside til brændesalg. De oplyser også priser, både for sankebrænde og oparbejdet brænde. For alle statsskovdistrikter under ét kan man læse mere generelle råd om opmåling, oparbejdning, lagring, fyringsråd og sikkerhed ved skovarbejde.

Se www.sns.dk > Service til dig > Salg

Også for private

Nogle af de tiltag der findes på hjemmesiden kan måske inspirere private skovdistrikter der gerne vil gøre mere ved deres brændesalg uden at øge tidsforbruget.

Netop ved salg af brænde er hjemmesiden et godt redskab, fordi man ofte har mange små kunder. Man har ofte ikke tid til en længere telefonsnak med hver enkelt kunde.

En mail-service og bestilling af brænde pr. mail kan have flere formål:

- Salget vil ofte øges når de potentielle kunder får en påmindelse om at nu er der (igen) brænde til salg.

- Salgsarbejdet forenkles og begrænses stort set til fakturering.

- Skoven kan få ryddet op i en bevoksning lige så snart træet er skovet og udkørt.

- Man kan minde kunderne om hvornår det er et godt tidspunkt at købe brænde. Mange kommer i tanker om at de har brug for brænde når fyringssæsonen starter i oktober. Men brændet bør købes og oparbejdes i marts-april, så det kan nå at tørre i løbet af sommeren.

**Mangler du en Flishugger, så spørg ved
NHS maskinfabrik A/S.
"Vi har mere end 25 års erfaring"**

- til private eller professionelle
- super aggressivt indtræk
- motor drevet eller med traktors PTO

NHS Maskinfabrik A/S

Bestyrelsesvej 6 · DK-8100 Silkeborg
Tel: +45 86 01 09 22
Fax: +45 86 01 03 06
CVR nr. 81122717

Makes the difference

Se også www.NHS-maskinfabrik.dk

Bestillingsblanket, brænde
Københavns Statsskovdistrikt

For du køber brænde, bør du gøre dig bekendt med vores statsskovdistrikt.ssk.dk
statsskovdistrikt.ssk.dk, hvor man kan købe brænde til hjemmet

Du kan kun bestille de (høje) stakke, som står til salg i skemaet

Fylder med * skal udfyldes

Stakke # (Forsk. stakkeformer adskilles med kommaer)

Stakke nr. # (Hvis den høje stakke er tom)

Alternativ stakke # Alternativ stakke nr. #

Navn af firma # an. #

Adresse #

Postnr. # By #

Telefon # (Sådan kaldes nr.)

Op. nr. (Med købt for mere end 2.000 kr. men under 10.000 kr. får du en faktura med 30 dages betalingsfrist, hvis du har oplyst din op. nr. - ellers får du en faktura uden afleveringsfrist - på betalingsfristen)

Firma og institution CVR nr. MVA nr.

E-mail (For hurtig svar om den ønskede stakke)

Følg bemærkningerne

Fylder med * skal udfyldes

Brændesalg

For at sikre en effektiv opgørelse kan man som privatkunde kun købe brænde af skovdistriktet via denne side.

De stakke vi har til salg i afsnittet fremgår af skemaet nedenfor. Hvis du ønsker at købe en eller flere stakke, skal du gøre dig bekendt med vores vilkår og betalingsbetingelser og derefter udfylde og sende bestillingsblanketten: statsskovdistrikt.ssk.dk

Der er ved opstillingen taget højde for "lynde" stammer i stakken, således at du får en mængde som svarer til den afmønstrede gennemsnits-diameter på 10-20 cm.

I "nye" stakke kan der være op til 30% blanding af anden træ-art, dog ikke nåletræ, medmindre det er angivet under bemærkningerne.

Link til bestillingsblanket
 (Linket til bestillingsblanketten er kun aktivt, når der er brænde til salg i nedenstående oversigt)

nyhed - abonnement på brændesiden
 Få tilsendt en mail, når der lægges nyt brænde ud på hjemmesiden. statsskovdistrikt.ssk.dk

Bestil gerne til telefon: 33 44 44 44

Denne side opdateres dagligt, dog ikke i weekenden samt helligdage.

Brændestakke til salg - Bemærk prisen er incl. moms!							
Stakke nr.	Stakke nr.	Træ-art	Antal m ³	Stakkepr. incl. moms	Længde m.	Bemærkning	Sluttningstidspunkt
Egget skov							
0425	161	4x8	27,30	7.717,90	2,70	max. 45 cm, bark, bred	09-01-2006
Tørskov (v. tørvang)							
0020	126	8x8	24,11	5.996,08	2,70	max. 50 cm, pæret	30-04-2006
0020	126	8x8	21,29	5.179,13	2,00	max. 40 cm	30-04-2006
0061	126	8x8	9,80	2.466,00	2,00		30-04-2006
0064	126	8x8	9,84	2.469,00	2,00	max. 35 cm	30-04-2006

På hjemmesiden for Københavns statsskovdistrikt kan man se lister over brænde til salg – og udfylde en blanket til bestilling af brændet.

Just Forest **Valmet**

1 stk Valmet 830 årg. 2002 timer 4800 på vej ind!

Valmet skovmaskiner passer på miljøet og de danske skove

Vore 3 erfarne skovmaskine folk er klar ved telefonerne.

Salgskonsulent
 Christian Josefsen
 Tlf. 99282925
 Mobil 40562090

Værkfører
 Hans Christian Schmidt
 Tlf. 99282923
 Mobil 40727140

Montør
 Torben Pedesen
 Mobil 22652183

HELMS TMT-CENTRET A/S
 Tavkødvvej 4-6 • Lind • 7400 Herning • Tlf. +45 99282930 • Fax +45 99282938
 www.helmstmt.com • mail@helmstmt.com

KOMATSU komatsuforest.com

6. varmeste år globalt

2006 blev det sjettevarmeste år globalt set. Det oplyste Climate Research Unit (CRU) ved University of East Anglia torsdag. Temperaturen blev 0,422 grader højere end normalen for klimaperioden 1961-1990.

Det varmeste år er stadig 1998 med 0,548 grader over normalen, efterfulgt af 2005 og 2003 med henholdsvis 0,482 gr. og 0,473 gr. over normalen.

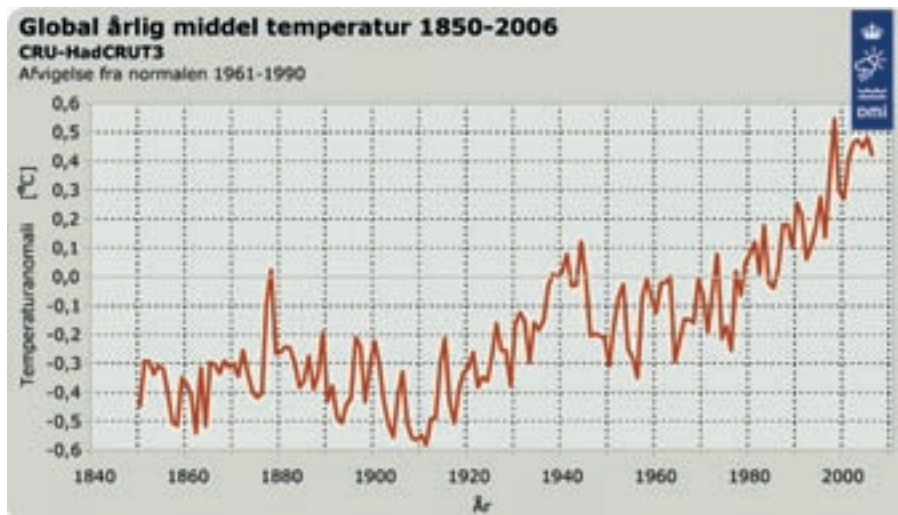
Temperaturserierne for kloden som helhed starter helt tilbage i 1850. DMI bruger normalt data fra den britiske center.

De 11 varmeste år i den godt 150 år lange måleserie ligger i løbet af de seneste 12 år.

Udsigt for 2007

December 2006 var den varmeste nogensinde registreret. Den endte med at være 0,538 gr. varmere end normalen. Det er spændende, fordi 1997 (som med +0,533 gr. ligger på en andenplads) var præget af en meget kraftig *El Niño*.

Modsat var *El Niño*en forholdsvis moderat i 2006. Udsigten til endnu en kraftig *El Niño* i 2007 har fået

Den globale temperatur for et helt år i perioden fra 1850 til 2006. Kurven viser afvigelsen fra perioden 1961-1990.

flere forskere til at spekulere i, at 2007 kan blive rekordvarm.

El Niño er et koblet ocean-atmosfære fænomen, der hvert andet til syvende år udløser en kæde af vejrsmæssige forandringer over store dele af kloden. I *El Niño*-år påvirker

det varmere overfladevand i det tropiske, østlige Stillehav den globale temperatur. Der optræder bl.a. unormal tørke eller nedbør i mange lande omkring Stillehavet.

Varm og våd januar

Januar 2007 slår to rekorder hvad angår vejret. Det bliver både den varmeste og den vådeste januar der er målt herhjemme siden 1873 hvor målingerne startede. Det sker efter at der er slået 7 rekorder siden juli 2006, primært i form af varmerekorder (se Skoven 1/07, side 51).

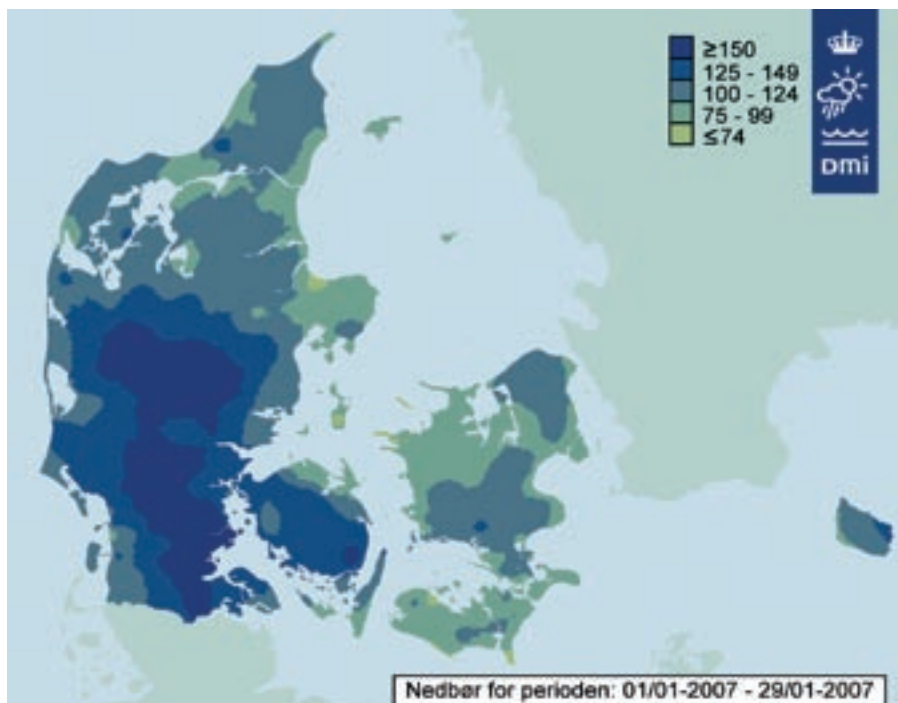
Temperaturen ender på 5,0 grader, og det er 0,1 grad mere end den gamle rekord. Det er værd at bemærke at uge 4 var meget vinterlig med frostgrader hele døgnet i det meste af landet. Normalen for januar er 0,0 grader.

Det er også blevet den vådeste januar der er målt. Der er kommet ca. 123 mm, hvor den hidtidige rekord var 113 mm fra 1988. Normalen er 57 mm.

Januar 2007 bliver dermed den eneste måned hvor der er sat både varme- og nedbørsrekord samme år.

Nu har december 2006 slået varmerekord, og januar 2007 har sat både varme- og nedbørsrekord. Hvis februar kommer til at svare til gennemsnittet kan vinteren som helhed også komme til at slå rekorder.

Kilde: www.dmi.dk 29.1.07

Nedbøren var meget ujævnt fordelt i januar. Det centrale Jylland fik op mod 210 mm, mens det sydligste af Lolland-Falster kun fik 57 mm.

December 2006

December har givet store mængder nedbør i Jylland, og især i Vestjylland. Normalen på landsplan for december er 66 mm.

Middeltemperaturen for december er 7,0 gr. Det er rekord for december – 5,4 gr. over normalen. Det var meget mildt gennem hele måneden. I uge 50-52 var der spredt nattefrost ned til 1-3 minusgrader. Det har været meget blæsende, i uge 49 og 50 var det hård vind i næsten halvdelen af tiden.

Januar har indtil d. 29. givet 119 mm mod normalt 57, især i den sydlige del af Jylland. Mest kom i uge 2 og 3.

Det har været meget varmt i uge 1-3 – i uge 2 med en middel på 7,6 gr. Kun uge 4 var lidt under normalen med en middel på 0,0 gr. Der har været ret streng frost ned til 6-12 gr. frost overalt i uge 4, og der var 2-3 gr. frost i Jylland i uge 3. Ellers har der været plusgrader.

Det har været meget blæsende gennem hele januar fra SV.

Nedbør, mm	December		1/1-29/1
	Målt	Normal	Målt
Amt			
Nordjyllands	104	62	102
Viborg	147	70	118
Århus	107	58	108
Vejle	122	77	144
Ringkøbing	190	80	143
Ribe	168	83	128
Sønderjyllands	124	74	137
Fyns	74	58	118
Vestsjællands	75	54	92
Nordøstsjælland	73	56	103
Storstrøms	52	52	97
Bornholms	58	62	103
Lands gennemsnit	117	66	119
	December		1/1-29/1
Temperatur, gr.	Målt	Normal	Målt
Middel	7,0	1,6	6,6
Absolut minimum	-0,2		-7,9
Absolut maximum	12,5		11,1
Antal soltimer	33	43	45
Antal frostdøgn	1,6	15,0	6
Antal graddage	311	472	337
Vindstyrke hyppighed, % større end el. lig:	Målt	Normal	Målt
Styrke 6 (hård vind)	19	14	39
Styrke 8 (hård kuling)	1	2	7
Styrke 10 (storm)	0	0	0,3
Hyppigste vindretninger	SV,V	V,SV	SV,V

Svensk forskning i energi

Svenskerne vil nu satse mere udnyttelse af træ til energi. Staten, skovbruget og energisektoren afsætter nu 80 mio. kr til et fireårigt projekt.

Produktion

I dag leverer de svenske skove 10-15 TWh i form af grene, toppe og tyndingstræ (det tilsvarende tal fra Danmark er 1,9 TWh).

Det skønnes at den svenske produktion kan mere end fordobles med bedre metoder. Man vil nedsætte omkostningerne til produktion gennem bedre teknik, øge energiindholdet og mindske brændselsforbruget i alle led fra skov til energiproducent.

Man vil også forbedre samordning med skovbrugets øvrige leverancer af råvarer. Skovindustrien har lagt vægt på at udnyttelsen til energi ikke går ud over leverancerne til cellulosefabrikkerne.

Træpiller

I dag anvendes 7,1 TWh træpiller i Sverige (mod 0,9 TWh i Danmark). Forbruget stiger hastigt, alene i 2005 var der en vækst på 20% til 1,5 mio. ton. Der bliver nu opført 3 nye fabrikker til træpiller.

I projektet vil man forsøge at begrænse omkostningerne til produktion af piller, forbedre brændselskvaliteten, udvikle systemer til håndtering, forbedre forbrændingsteknikken samt udvikle anvendelse i stor og lille skala.

Kilder:

www.skogforsk.se 17.11.06

www.slu.se 17.11.06

www.ens.dk

Computere laver bedre brændeovne

Forskere på Ålborg Universitet er ved at udvikle en computermodel der kan gøre det meget nemmere at udvikle miljørigtige brændeovne. Modellen kan forudsige hvordan forbrændingen forløber i den første halve time efter der er lagt brænde ind i ovnen, og det er den mest kritiske periode hvad angår udledning af partikler.

Brændeovne menes at stå for omkring halvdelen af luftforureningen med fine partikler som kan være skadelige for helbredet. Med nyere ovne er udledningen nede på halvdelen af ældre brændeovne, men fabrikanterne vil endnu længere ned.

Det nye program kan både bruges til at vurdere de ovne der er på markedet og de nye ovne man er ved at udvikle.

Det har hidtil været dyrt og tidskrævende at udvikle nye ovne. Man skal lave en ovn i fuld størrelse og lave målinger på røgen. Herefter kan man justere lidt på ovnen og lave en ny afprøvning. Nu kan man afprøve mange forskellige udformninger af forbrændingskammer og lufttilførsel i computeren, inden man laver forsøg i praksis.

Det nye program er lavet ved at samle en række mindre matematiske modeller der beskriver forbrændingen – fx gassernes reaktion med ilt, fordampning af vand fra træet, udvikling af gasser og fine partikler og transport af partiklerne. Disse oplysninger behandles i et CFD-program som er udviklet til at beregne strømme af væske og gasser.

Kilde: Ingeniøren 26.1.07

GRØFTER!

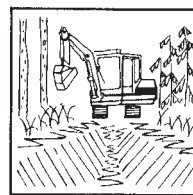
40 41 62 44

Den direkte forbindelse til perfekt grøftearbejde.

Lille effektiv maskine. – Skovl med anlæg til almindelige grøfter. – Rabatskovl til dybe grøfter samt grøfter i blødt terræn. – Desuden skovle på 300, 360, 500 og 1600 mm. – Til dræn, vand og planering!

ENTREPRENØR

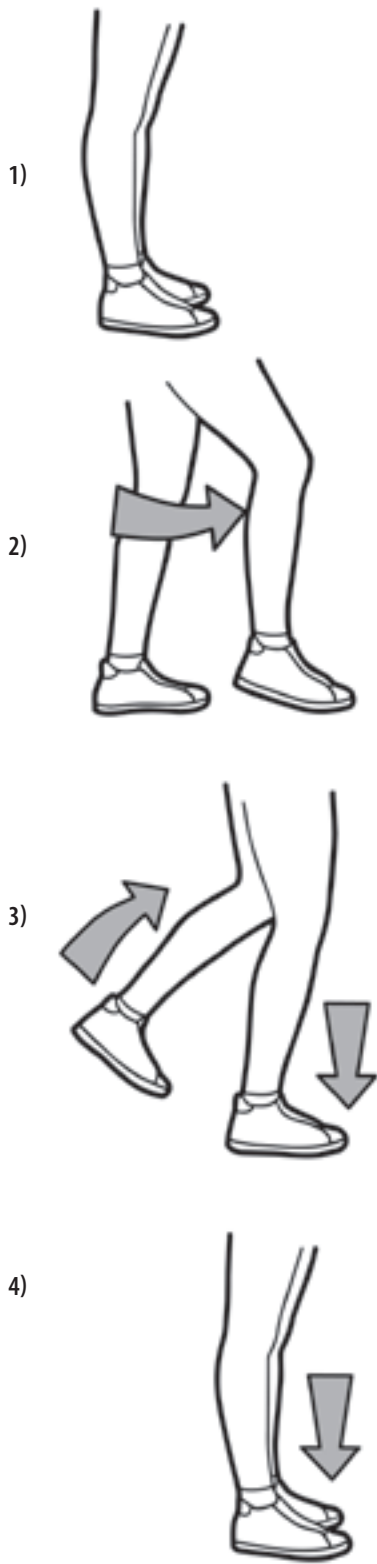
JOHAN PEDERSEN

- Gravning af nye grøfter
- Gravning til vandrør
- Nedlægning af rør i overkørsler
- Rensning af grøfter
- Gravning til dræn
- Planering af mindre veje samt spor

HØJ KVALITET
FAST METERPRIS

ANBÆKVEJ 10 . 8450 HAMMEL
Tlf. 86 96 29 10 . BIL TLF. 40 41 62 44
www.johan-pedersen.dk

SELV DE ENKLESTE TING ER SVÆRE EFTER EN BLODPROP I HJERNEN

1.000.000 danskere lider af for højt blodtryk, der i værste fald kan ende med en blodprop i hjernen. Er du en af dem?

For højt blodtryk kan sjældent mærkes. Så du bør mindst én gang om året få det målt. Gør det selv med en blodtryksmåler eller få din læge til det. Sværere er det ikke.

FÅ MÅLT DIT BLODTRYK NU.

blodpropihjernen.dk

KAMPAGNEN ER 100% SPONSORERET

RAFFINADERIET.DK

Maskinel magasinpost

Id-nummer
42389

Afsender
PortoService ApS
Hjulmagervej 13
9490 Pandrup

Adresseændringer:
Kontakt Dansk Skovforening
ln@skovforeningen.dk – tlf.: 33 24 42 66

